

Akademický rok v rozbehu

Viac ako 440 poslucháčov v školskom roku 1997/98 rozvíja svoje štúdiá na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity, z toho 148 seminaristov - 91 za prešovskú eparchiu a 57 za košický apoštolský exarchát. Keď 29. septembra prichádzali ku Katedrále sv. Jána Krstiteľa, nemohli sme si nevšimnúť ich nový odev - plášť v čierno-bordovej kombinácii, ktorý sa na našich bohoslovcoch zvlášť vynímal. Z nich 32 po prvýkrát obliekli reverendu, v ktorej prežijú svoju duchovnú formáciu.

Na ceste za vzdelaním čaká študentov teológie viac ako desiatka skúšok. V ich príprave ide o viac, ako len o strohé načerpanie vedomostí, ide o večnosť. Práve oni budú raz viesť Boží ľud, vyučovať deti na náboženstve, zastávať cirkevné úrady. Cez ich ústa, cez ich ruky bude Pán rozdávať milosti a požehnanie.

Sv. Hieronym, kňaz a učiteľ Cirkvi, povedal, že kto nepozná Sv. písmo, nepozná Krista. V tomto nazeraní sa pre študentov v sutane i laických poslucháčov ukazuje veľký priestor na evanjelizáciu. Kto z nás pozná Písmo?! Je naozaj veľmi málo ľudí, ktorí ho prečítali celé, ale ani to nestačí. Poznanie Sv. písma, samozrejme, nie je jedinou podmienkou poznania Krista. Sú tu aj iné rozmery, ktoré sú kritériom zrelosti. Jedným z nich je miera lásky. Tá musí stáť pri poznaní ako brat a sestra. Tu mi prichádza na myseľ úvod nádherného hymnusu lásky z prvého listu Korintňanom: A čo by som ľudskými jazykmi hovoril, aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som iba cvendziacim kovom a zvučiacim zvonom...

V takomto duchu bude štúdiu poslucháčom teológie napomáhať 30 vyučujúcich pod vedením dekana fakulty Doc. ThDr. Františka Janhubu. Nech Boh požehná toto dielo, aby žatva raz bola bohatá, bez kúkola - len čistá pšenica.

Anton MESÁROŠ

Bol istý bohatý človek... (vzťah k peniazom)

Na strane, kde je už tradične miesto pre úvodníky, sa o. RNDr. Jozef Voskár zamýšľa nad postojom človeka k peniazom. V redakčnom komentári na tej istej strane pod titulkom Diabolské pokušenie alebo kocúrko píšeme o smrteľnom nebezpečenstve.

Str. 3

Zaujímavosti na strane mladých

Na dvojstrane, venovanej prevažne mladým, prinášame takmer zabudnutú rubriku Ako sme sa našli. Ako vystrihnutý z učebnice sa volá príbeh, ktorý vás iste zaujme. V pastierskom liste sa vladyka Milan prihovára: Preberiete štafetu, ktorej beh sa už začal. Zakoňujeme seriál Ikonografia.

Str. 8-9

Rodina - dar, záväzok a nádej pre ľudstvo

Zoznamujeme vás s deklaráciou rodín, ktorú prijali účastníci Medzinárodného teologicko-pastoračného kongresu v brazílskom Rio de Janeiro. Navzdory všetkému tlaku rodina je a stále bude veľkým darom, záväzkom a nádejou pre ľudstvo.

Str. 12

STUDNIČNÁ VODA

Zo života sv. Františka z Asisi je známa príhoda, ako svätec išiel so spolubratom Leonom v zime z Perugia do vlastného kláštora a rozprávali sa na tému, čo je opravdivá radosť. Sv. František povedal: „Opravdivú radosť by sme mali vtedy, keď by nám prichodilo znášať veľké strádanie, veľké nepríjemnosti nášho putovania. Keď by sme išli takto premrznutí, ublatení, hladní, vyčerpaní a veľmi by sme túžili dôjsť čo najskôr, umyť sa, preobliecť sa do teplého, najesť sa pri čistom stole a odpočinúť si. No čakalo by nás nepríjemné prekvapenie. V našom kláštore by nám brat vrátnik síce otvoril, ale by nás nepoznal, nepustil by nás dnu, zatvoril by nám pred nosom dvere. Ak by sme sa po tomto všetkom radovali, tak by to bola opravdivá radosť.“

Opravdivá radosť je ako studničná, krištáľovo čistá, vzácna voda. Vyviera kdesi hlboko, nič nenarušuje jej čistosť, dáva život. Zriedka sa natrafí na taký prameň. Ale existuje. Je to radosť, ktorá nezávisí od ničoho hmotného. Je nezávislá od životnej pohody, od zdravia, veku, od zákrut osudu. Je kdesi hlboko v duši, ako studničná voda.

Opravdivá radosť predpokladá, že chápeme náš život ako stále postupujúci k väčšej a väčšej zrelosti, plnosti, a to až po náš posledný výdych. Ďalej predpokladá, že žijeme v ustavičnom očakávaní nového a nového rastu, až po plnosť v Bohu.

Boli sme vyvolení pre stále vzrastajúcu krásu lásky v našej duši, prežívajme preto radosť z tejto koncepcie života, ktorá ho chápe ako vzostupnú ideu. Kráčajme radosťne čistiť a láskavi pred Božou tvárou.

Viera má sprevádzať nadšenie. Lebo viera je očakávanie zjednotenia s Bohom. Kresťanstvo je náboženstvom, ktoré privádza k nadšeniu. Spasiteľ nám s láskou ponúka studničnú vodu života.

M. STANISLAV

Mária - neznáma

Kto je Mária? Neznáme dievča spreď 2000 rokov. Nikto o nej nič nezaznamenáva. Historické knihy ju nespomínajú. Napriek tomu zanecháva stopy zreteľnejšie ako „veľkí“ vo svetových dejinách.

Tým sa začína jej príbeh: Je osloviteľná. Nežije v uzavretom svete. Nie je zajatcom svojej predstavivosti. Nekrúži okolo seba, je zásadne otvorená pre nečakané.

A to je jej tajomstvom: Je otvorená a osloviteľná - aj pre Boha. To nie je samozrejmé a jednoduché. Lebo Boh nehovorí nahlas a dotieravo. Často hovorí inak, ako to očakávame.

Väčšina ľudí nepočuje nič, alebo počuje iba samých seba. Mária však rozlišuje medzi mnohými hlasmi - Boží hlas! Tento jej daruje nenahraditeľnú istotu: „Pán je s tebou!“ S tebou - Pán. Hovoríme o nadaných umelcoch, obdarených milosťou; Mária - je milosťou obdareným človekom.

Theo SCHMIDKONZ

PERLY VÝCHODNÝCH OTCOV

Sv. Bazil Veľký O MLČANÍ

Je dobre stále mlčať?

- Podľa okolností a osôb sa usudzuje, že mlčať je dobré. Tak učí Bohom vnuknuté Sväté písmo. O okolnostiach je tak napísané: „Preto múdry v tomto čase mlčí, lebo je to zlý čas“ (Am 5,13) a ďalej: „Budem dávať pozor na svoje správanie, aby som nezhršil jazykom“ (Ž 38,2). O osobách sa toto píše: „Ak by dostal zjavenie iný zo sediacich, prvý nech mlčí“ (1 Kor 14,30), ďalej: „Ženy na zhromaždeniach nech mlčia“ (1 Kor 14,34). Sú však ľudia nezdržanlivého jazyka, ktorí nevedia zachovávať toto nariadenie Apoštola: „Z vašich úst nech nevyjde nijaké slovo, ale iba dobré, na potrebné budovanie, aby prinášalo milosť tým, čo počávajú“ (Ef 4,29).

Sv. Bazil Veľký O TOM, AKO SA MOŽEME BÁŤ BOŽÍCH HROZIEB

Ako sa môžeme báť Božích hrozieb?

- Prirodzene, že očakávanie akéhokoľvek zla zapríčiňuje strach. Takto sa obávame od zvierat i od predstavených, očakávajúc od nich niečo zlé. Preto, keď niekto uveril, že hrozby Božie sú pravdivé a očakáva ich strašné a úžasné splnenie, ten sa bojí Božích pohrôz.

Sv. Bazil Veľký O LÁSKE K BOHU

Ako nadobudnúť lásku k Bohu?

- Keď so svedomím a vedomím budeme prijímať jeho dobrodenia, čo nachádzame aj u nerozumných zvierat. Lebo vidíme, že psy majú rady tých, ktorí ich kímia. Učíme sa to aj zo slov Izaiáša, ktorými vyjadruje svoj žiaľ: „Synov som vychoval a vyvýšil, oni sa mi však spreneverili. Vól si pozná gazdu a osol jasle svojho pána, Izrael nepozná, môj ľud nepochopí (Iz 1,2-3). Ako vól a osol prirodzene ukazujú lásku k tým, ktorí im prejavujú dobrodenie dávaním pokrmu, takisto aj my, ako by sme mohli, keď len uvedomele a s úvahou budeme prijímať dobrodenia, nemilovať toho tak veľkého dobrodincu - Boha, keď celkom samozrejme a, aby som tak povedal, bez žiadneho poučovania, rodí sa v zdravej duši také rozpoloženie.

Pripravili baziliáni

UDALOSTI

NA SVIATOK SV. DEMETERA

Spolok sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach v spolupráci s Gréckokatolíckym farským úradom vo Svidníku usporiada stretnutie členov spolku a priaznivcov vo Svidníku

sobotu 25. októbra 1997 o 9 h

Program:

- Sv. liturgia svätého Jána Zlatoústeho v Chráme sv. Paraskiev

- Prednáška Svätý Demeter a cyrilometodská tradícia - o. ICDr. Cyril Vasiľ, SJ

- Kultúrny program, v ktorom vystúpia žiaci Cirkevnej základnej školy sv. Juraja vo Svidníku a mládež miestnej farnosti.

BEŇATINA SVOJMU RODÁKOVI

Pri príležitosti 265. výročia narodenia biskupa Andreja Bačinského (1732-1809) bude tomuto veľkému synovi našej cirkvi v jeho rodisku - v Beňatine, farnosť Podhorod' - odhalená pamätná tabuľa

sobotu 1. novembra 1997

Slávnosť začne o 14.30 h panychídou v Chráme Ochrany Presvätej Bohorodičky.

PŮŤ GRÉCKOKATOLÍKOV DO SVÄTEJ ZEME

Púť za účasti vладыky Mons. Milana Chautura, CSSR

Termín: 20.11 - 27.11. 1997

Cena: 14 990,-Sk

Púť organizuje cestovná kancelária A. WEAR

Adresa: A. WEAR
Alžbetina 14
040 01 Košice
tel. 095/ 6230717

Bol istý bohatý človek...

„Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodoval. Pri jeho bráne líhal akýsi žobrák, menom Lazár, plný vredov. Túžil nasýtiť sa z toho, čo padalo z boháčovho stola, a len psy prichádzali a lízali mu vredy“ (Lk 16, 19-21).

Ludstvo od samého začiatku až podnes, ba i do konca jeho existencie, bude mať svoje sociálne rozvrstvenie, kde sa vo väčšej či menšej miere zvyrazňujú dve krajné spoločenské vrstvy - vrstva bohatých a vrstva chudobných. Aj keď sa ľudstvo viackrát pokúšalo revolúciami uskutočniť ideálny stav rovnosti všetkých so všetkými, predsa to skončilo iba v utópiach revolučných hesiel sprevádzaných krviprelieváním, násilím a opätovnou polarizáciou spoločnosti na bohatých a chu-

dobných. Heslá - „sloboda, rovnosť, bratstvo“ francúzskej revolúcie, alebo boj za beztriednu spoločnosť svetového komunizmu s heslom - „budet vsjo rovno“ boli takými pokusmi a ovocie bolo príliš horké, bolestné a krvavé.

Aj dnešná naša spoločnosť radikálnymi politickými a ekonomickými reformami vytvára podmienky pre opätovný vznik týchto vrstiev a podľa posledných zistení máme už na Slovensku 6-7 percent chudobných ľudí. A koľko máme bohatých a veľmi bohatých, koľkí k svojmu bohatstvu prišli čestným spôsobom a koľkí nečestným, to nám štatistiky tak jednoznačne nehovoria, ale vie to veľmi dobre Boh!

Keď vidíme, že aj za Ježišových čias boli boháči a chudáci, všimnime si dobre, ako Ježiš na modele podobenstva o boháčovi a Lazárovi nabáda k zmene vzťahu týchto dvoch ľudí. Neútočí sa v ňom na zlé politické pomery, ani na zlú ekonomickú situáciu, ale apeluje na zmenu zmysľaných konkrétnych človeka, keď nám predstavuje boháča a chudobného v dvoch opačných polohách. Najprv je boháč v raji pozemského života a chudobný Lazár v pozemskej biede a po smrti obidvoch si vymenia svoje pozície.

Ježiš neumiestňuje v podobenstve boháča po

smrti na miesto múk za to, že bol bohatý, že deň čo deň prepychovo hodoval, že sa skvostne obliekal do purpuru a kmentu, ale že bol nevšímavý ku Lazárovi, ktorý ležal nie niekde za plotom, kde ho boháč nemusel zbadat', ale pri bráne, kadiaľ boháč pravidelne prechádzal a musel ho vidieť, že bol ľahostajný k jeho základným potrebám pre život aspoň v odrobinkách, že bol ľahostajný k poníženiu jeho ľudskej dôstojnosti, že bol k jeho biede ľahostajnejší ako jeho vlastné psy.

Dnes by sme azda mohli povedať, že takéto klasického boháča a žobráka u nás už nieto, pretože spoločnosť má mechanizmy, ako z národného produktu, z daní bohatých dať každému aspoň to sociálne minimum, aby nemusel žobrať ako Lazár. Vidíme ale skutočnosť inú. Máme aj takých, čo doslova žobrák o kus chleba, máme aj takých, čo ešte vyberajú z odpadkov bohatých, máme aj takých, čo spávajú v kanáloch a pivniciach veľkých miest, máme aj takých, ktorí potrebujú teplé ľudské slovo. Nakoniec sa presvedčame, že nie boháči, vlastníci miliónových a miliardových majetkov, ale iní chudobní sa delia s ešte chudobnejšími. Takou bola a je naďalej vo svojich sestrách po celom svete najväčšia žena dvadsiateho storočia, Matka Tereza, ktorá dala lekciu všetkým bohatým, ktorí ako výčitku na jej prácu hovoria, že by sa mala radšej viac starať o odstránenie príčin ľudskej biedy. Ona na to jednoducho a múdro odpovedala, že je to vecou politikov a ekonómov, ktorí o tom najčastejšie vedú iba dlhé, plané a utopistické dišputy a ona sa zatiaľ s láskou dotýka tých najbiednejších, ktorých svet vždy bude mať medzi sebou.

Bohatí sa tiež často bránia argumentáciou, že sa chudáci do svojich bied dostali väčšinou vlastnou vinou, a preto - „tak im treba“. Odpoveď dnešnému človeku opäť dáva Matka Tereza, ktorá nikdy neskúmala, prečo je dotčný človek v takej biede, v akej je, či mu má pomôcť alebo nie, ale motívom jej konania bola vždy láska ku Kristovi v konkrétnych osobách jeho najmenších bratov bez akýchkoľvek výhrad alebo predsudkov.

A tak aj naša dnešná spoločnosť má svojich Lazárov popri boháčoch, má aj tých, ktorí vo svojich rôznych spoločenských biedach buď osobne, alebo v rôznych sociálnych a charitatívnych zariadeniach čakajú na všímavosť bohatých a na ich sponzorské príspevky, ktoré raz určite každému štedrému darcovi pomôžu dostať sa tam, kde sa dostal Lazár.

o. RNDr. Jozef VOSKÁR

Diabolské pokušenie

V jedno jesenné ráno som sa ocitol v rade na vitamíny a superpyrín. Zaujala ma otázka slečny, či pani predomnou: Máte antikoncepčné prostriedky? - spýtala sa. Bol som zvedavý na odpoveď lekárnice, keď táto lekárka nesie názov Lekárka sv. Damiana. Odpoveď znela na moje prevkapanie: áno. To ma veľmi zneistilo.

Inokedy som navštívil jedno mesto. Autobus mi odchádzal až o dve hodiny, rozhodol som sa zísť na námestie a prezrieť si výklady. Prechádzal som okolo predajne, ktorá niesla názov Byzant. Tu by som si mohol kúpiť nejakú duchovnú knižku, pomyslel som si, aj tak som už dávno žiadnu nečítal. Na moje prevkapanie len názov pripomínal, že by malo ísť o predajňu s náboženskými predmetmi. Keď som vstúpil dnu, bolo tam sotva desať titulov kníh, ináč drogéria a vraj to bolo aj kožušníctvo. To ma zarazilo. Uvažoval som nad spomínanou lekárnou i Byzantom.

Kto zodpovedá za tieto a podobné omyly, ktorých je okolo nás až priveľa. V rozhlase aj v televízii počujeme, že Slovensko je hlboko veriace. Často je to ale len proklamované kresťanstvo, ktoré nemá nič spoločné so živou vierou, ktorá hory prenáša. Mnohí si to vysvetľujeme po svojom: Peniaze veru aj hory prenášajú. V ovčom rúchu...môže byť ukrytý ktokoľvek. Pretvárika nemá hraníc. Diabol má fantastický projekt, ako priviesť mnohých do pekla. Rafinované pôsobí na každom poste. Nebojme sa to povedať! Skrýva sa aj v nás, kresťanoch. Tam je najrafinovanejšie ukrytý. Pohoršenie z dvojtvárnosti vrhá potom tieň na celú Cirkev.

Poznáme známe: Pozrite, ako žije ten čí onen a viete, že div v chráme nespáva a pod. A mali by povedať: Pozrite, ako sa milujú. Ale oni milujú peniaze. A tak dokážu zneužiť pre svoj cieľ aj človeka, ktorý zstáva možno aj cirkevný úrad, možno je cerkovník, možno som to ja. Človek, ktorý sedí na dvoch stoličkách, je veľmi nebezpečný. Ale zvlášť je to pre neho veľmi nebezpečné. Kedykoľvek môže spadnúť a uvidí tých, ktorých priviedol k rovnakému pádu. Pokušenie k pádu je veľké. Prosme dobrotivého Boha, aby sa nad nami zmlouval, aby nám otvoril oči, aby sme nezahynuli. Bože, buď nám milostivý.

Anton MESÁROŠ

Ježiš Kristus - jediný Spasiteľ sveta

Necele tri roky nás delia od Veľkého Jubilea roku 2000, v ktorom si pripomenieme udalosť, keď v plnosti času „Boh poslal svojho Syna, narodeného zo ženy“ /Gal 4,4/, aby nás vykúpil a aby sme sa mohli stať Božími dietkami a dedičmi nebeského kráľovstva. Toto obdobie je pre nás kresťanov príležitosťou, aby sme uvažovali o Božom zásahu do dejín ľudstva.

Svätý Otec Ján Pavol II. v apoštolskom liste Tertio millennio adveniente, ktorý vydal pri tejto príležitosti a adresoval ho biskupom, kňazom a veriacim, načrtáva program, ako sa čo najlepšie pripraviť na nastávajúce tretie tisícročie. „Má naznačovať, že Cirkev sa raduje zo spásy. Pozýva všetkých k radosti a usiluje sa vytvoriť podmienky, aby sa spásonosné sily mohli dostať každému“ /Bod č. 16/. Má „upevniť v dnešných kresťanoch vieru v Boha, ktorý sa zjavil v Kristovi, posilniť nádej zameranú na očakávanie večného života a oživiť lásku zaujatú v službe bratom“ (Bod č. 31). „Chce byť veľkou modlitbou chvály a vzdávania vďaka predovšetkým za dar vtelenia Božieho Syna a za ním uskutočnené vykúpenie“ /Bod č. 32/.

Rok 1997 - prvý rok vlastnej prípravnej fázy - je Rokom „uvažovania o Kristovi, o Slove Otca, ktoré sa pôsobením Svätého Ducha stalo človekom“ /Bod č. 40/. Tento prvý rok je „teda vhodnou chvíľou pre znovuoobjavenie katechézy, a to v jej pôvodnom význame ako „vyučovanie apoštolov“ /Sk 2, 42/ o osobe Ježiša Krista a jeho tajomstve spásy“ /Bod č. 42/. Tiež pochopí, že „Ježiš Kristus je ten istý včera, dnes a naveky“ /Hebr 13,8/ a že „v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ /Sk 4,12/.

Vo vydavateľstve Don Bosco, v edícii Kto je Ježiš Kristus?, vychádza pri tejto príležitosti seriál brožúriek, ktorých autorom je Angelo Vigano, ktorý ponúka spoločnú cestu viery ako prípravu na jubilejný rok. Kládie tam aj otázku: „Ak je Ježiš Kristus osobnosť, ktorá historicky jestvovala a historicky ju možno poznať, prečo ho taký veľký počet ľudí tak málo pozná? Jeho i jeho evanjelium?“ /č. 5/.

Giovanni Papini v úvode svojej knihy Život Krista akoby na túto otázku odpovedal, keď v prvej polovici tohoto storočia napísal: „Každá generácia má svoje starosti, svoje myšlienky - a svoje slabosti. Treba znovu predložiť evanjelium na pomoc strateným. Musíme Krista občas vzkriesiť, aby

bol vždy živý v živote ľudí, aby bol večne prítomný; nie preto, aby sme ho zafarbili farbami doby, ale aby bola znovu podaná jeho večná pravda, jeho nezmeniteľná história novými slovami a so zretelom na aktuálne otázky“ /2/. A niekoľko riadkov predtým takto: „Ani jedna doba nebola tak ďaleko od Krista ako naša a ani jedna doba ľudská ho tak nepotrebovala ako naša.“

V tomto duchu a v rámci Duchovnej obnovy Slovenska sa zamýšľame spolu s Cirkvou nad tým, že „v Ježišovi Kristovi však Boh nielen hovorí k človekovi, ale ho aj hľadá. Samotné vtelenie Božieho Syna svedčí o tom, že Boh hľadá človeka... Prečo ho hľadá? Pretože človek sa od neho vzdialil a skryl sa ako Adam medzi stromy pozemského raja /porov. Gn 3, 8-10/. Človek sa dal zviest nepriateľom Boha /porov. Gn 3,13/. Satan ho oklamal, keď mu nahovoril, že on sám je bohom a že môže ako Boh poznať dobro a zlo a riadiť svet podľa vlastného úsudku bez toho, aby bral do úvahy Božiu vôľu (porov. Gn 3,5). Keď Boh hľadá človeka prostredníctvom Syna, chce ho priviesť k tomu, aby opustil cesty zla, po ktorých kráča čoraz častejšie“ /Bod č. 7/.

S tým istým úmyslom napísal Svätý Otec Ján Pavol II. aj Posolstvo mladým na celom svete pri príležitosti 12. svetového dňa mládeže, ktorý bol koncom augusta t. r. v Paríži: „V spoločenstve s celým Božím ľudom, ktorý kráča k Veľkému Jubileu roku 2000. chcel by som vás tento rok pozvať uprieť

svoj zrak na Ježiša, Učiteľa a Pána nášho života, slovami Jánovho Evanjelia: „Učiteľ, kde bývaš? Podte a uvidíte!“ /porov. Jn 1. 38-38/. A ďalej píše: „Viera Cirkvi spočíva na Ježišovi Kristovi, jedinom záchrancovi sveta: včera, dnes i naveky /porov. Hebr 13, 8/. Cirkev nás odkazuje na Krista, aby sme sa s prosbami vyvierajúcimi z ľudského srdca pred tajomstvami života a smrti, obracali naňho. Jediné on nám môže dať odpoveď, ktorá neklame ani nesklame“ (Bod č. 1,2).

Tento rok poznávania Ježiša Krista, v ktorom sme s Cirkvou na rôznych podujatiach a pri rôznych príležitostiach hľadali poznať Ježiša Krista, sa pomaly končí. Môžeme teraz povedať, že sme sa k nemu priblížili, že ho poznáme? Môžeme teraz povedať s učeníkmi, že sme „našli Mesiáša“? /Jn 1,41/.

B. Pascal rozlišuje tri kategórie osôb, ktoré hľadajú Ježiša: „Tí, čo slúžia Bohu, lebo ho našli; tí, čo sa ho snažia hľadať, lebo ho nenašli; a tí, čo žijú bez toho, že by ho hľadali, a ani ho nenašli. Prví sú rozumní a šťastní; poslední sú blázni a nešťastní; tí v strede sú nešťastní a rozumní“ /Myšlienky, 364/.

Do ktorej skupiny hľadajúcich patríme my?

Mudrci, ktorí toľko cestovali, aby našli prislúbeného Mesiáša, sa nesmierne zaradovali, keď ho uvideli /porov. Mt. 2, 10/. Naša radosť z nájdania Ježiša Krista iste nebude menšia. Ale ak sa nám ho nepodarilo nájsť, naďalej ho v pokore hľadajme a vyzývajme: „Marana tha! Príď!“ /1Kor 16,22/. Príď, Pane, lebo „všetci ňa potrebujú, aj tí, ktorí o tom nevedia, ba aj tí ešte väčšmi ako tí, ktorí o tom vedia...“ (G. Papini: Modlitba ku Kristovi).

o. Mgr. František DANCÁK

Duchovná obnova v mesiaci november

a) Ježiš „odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych“ (KKC 668 - 682)

b) sviatosť krstu (KKC 1257 - 1284)

c) hovoriť s ľuďmi o večnom živote, o smrti, súde, očistci, pekle a nebi

Pod tvoju ochranu sa utiekame, Bohorodička...

Všetkým je nám známa udalosť z evanjelia o svadbe v Káne Galilejskej. Keď Panna Mária videla, že ženíchovi hrozí hanba pre nedostatok vína, celkom jednoducho na to upozorní svojho Syna: „Nemajú vína“ /Jn 2,3/. Postará sa o to tak jasne, že to nezbadá ani starší /Jn 2,9/.

Hugo Rahner vo svojej knihe Mária a Cirkev v tejto súvislosti píše, že nám sv. Ján rozpráva o tejto udalosti, „vôbec nechce opisovať iba práve v popredí stojacu udalosť skromnej svadby v Káne, ale u neho, najhlbšieho evanjelistu mesiánskej typológie, je udalosť takmer iba závojom, za ktorým sa skrývajú tajomstvá spásy. To, že sa zázrak premene vody na víno deje na Máriinu prosbu, že ju Pán najprv akoby odmietol: „ešte neprišla moja hodina“ /Jn 2,4/, umožňuje nám nazrieť do toho, čo malo byť zjavené: Mária, ktorú Pán na tomto mieste slávnostne oslovuje slovom Žena, poukazujúc na prazjavenie na okraji stratného raja, je tá, ktorá potom, keď príde „hodina“, t.j. keď Pán dokončí svoje vykupujúce utrpenie, nastúpi svoj úrad orodujúcej Matky všetkých veriacich.“ /str. 56/.

Táto jej úloha - byť „Matkou všetkých veriacich“ - bola veľmi zreteľná už za čias jej pozemského života. Bola včasnou pomocnicou tým, ktorí to najviac potrebovali. Pri každej príležitosti ochotne dbala o potreby druhých. Tak nám ju predstavuje Sväté písmo, keď hovorí: „V tých dňoch sa Mária vydala na cestu a ponáhľala sa do istého judského mesta v hornatom kraji“ /Lk 1,39/. Mohla ostať v Nazarete a v tichej samote klaňať sa Božiemu Slovu vtelenému v jej lone. Ale keď od anjela počula o materstve jej staršej príbuznej Alžbete, hneď pocítila povinnosť ísť k nej a ponúknuť jej svoje služby. Môžeme teda povedať, že jej skutok, po tom, čo sa stala Božou Matkou, bol skutok lásky k blížnemu.

Tento svoj úrad pomoci a orodovania zastáva aj po svojom nanebovzatí. Ruský teológ S. Bulgakov o tom píše takto: „Prebývajúc v nebi v oslávenom stave, zostáva Panna Matkou ľudského rodu. Posväcuje celý prirodzený svet, v nej a skrze ňu dospieva vesmír k premieňajúcemu osláveniu.“

Druhý vatikánsky snem o tom vyhlá-

sil: „A toto materstvo Márie v poriadku milosti trvá neprestajne odvtedy, čo dala pri zvestovaní svoj verný súhlas, v ktorom neochvejne zotrvala pod krížom, až kým sa nezavrší spása všetkých vyvolených. Lebo ani po svojom nanebovzatí neprestala v tomto spasiteľnom poslaní, ale svojim mnohonásobným orodovaním a aj naďalej nám získava dar večnej spásy. A materinskou láskou sa

stará o bratov svojho Syna, čo ešte putujú a nachádzajú sa v rozličných nebezpečenstvách a úzkostiach, dokiaľ sa nedostanú do blaženej vlasti. Preto sa Panna Mária uctieva v Cirkvi ako Orodovnica, Ochrankyňa, Pomocnica a Prostrednica...“ /LG 62/. „Tak ju na oblakoch videl ctihodný Andrej, ako svojim ochranným plášťom prikrýva ľudstvo...“, spievame na veľkej večierni sviatku Ochrany Panny Márie. Preto o nej vrúcne spievame: „Raduj sa, naša ochrankyňa, záštita a útočisko našich duší“ /tamtiež/.

„Dejiny Cirkvi potvrdzujú, že všade, kde sa rozšírila úcta k Panne Márii, ľud sa hrnie k Ježišovi Kristovi“ /kardinál Š. Wyszyński/. Panna Mária je „cestou, ktorá vedie ku Kristovi“ /MC 32/. Práve pre tieto príčiny „sa nám zdá“, povedal pápež Pavol VI., „že sa musíme usilovať znova pochopiť dôvody našej úcty a dôvery v Pannu Máriu. Je to potreba i povinnosť“ /Cagliari, 24. apríla 1970/. V každom prípade ostáva pravdivé, že celý mariánsky kult sa zameriava k Ježišovi a osobitne k Eucharistii. Panna Mária je takto naozaj cestou, ktorá vedie ku Kristovi /porov. MC 32/.

Prešovský diecézny biskup Mons. Ján Hirka si za svoje biskupské heslo vyvolil slová: „Pokoj a milosrdenstvo pod ochranou Márie.“ Do jej ochrany zveril svoj život i celé prešovské biskupstvo. Akoby chcel povedať: „V твоjich rukách sú poklady Božieho milosrdenstva“ /sv. Peter Damiáni o Kristovej Matke/. Ak je to tak, zverme sa pod jej ochranu. Vyzýva nás k tomu aj sv. Ján Vianney slovami: „Mnohé veci by išli ľahšie, keby sme v našom živote dávali viac miesta Márii.“

o. Mgr. František DANCÁK

Viera DONOVALOVÁ - KLENKOVÁ

Do rúk Matky

**Dnes pred Tvoju tvár prichádzam,
Verný a Všemohúci!**

**Pred Tvojím trónom pýtam si,
čo nie je v mojej moci.**

**Na svoje detstvo spomeň si,
matkino poláskanie!**

**O deti, ktoré dal si mi,
sa bojím... Budú Tvoje?**

**Prijmi ich k sebe, Bože môj,
zabudni márne sľuby!**

**Ty hľadáš lásku v popole
a Tvoje srdce ľúbi**

**nepriateľov aj nevercov.
Za lásku platíš sám.**

**Ich rozhárané srdcia Ti
dnes do rúk Matky dám.**

Ukrajinská gréckokatolícka cirkev žije, rastie a dozrieva

O ceste z Košíc do L'vova a Kyjeva

V prvom príspevku o našej ceste do L'vova a Kyjeva sme informovali okrem iného aj o návšteve hrobu vладыky Nikolaja Čarneckého, CSsR, na cintoríne v L'vove. Chceme vám predstaviť tohto významného muža Gréckokatolíckej cirkvi Ukrajiny.

Vladyka Nikolaj Čarnecký sa narodil 14. decembra 1884 v zbožnej jedenásťčlennej rodine v obci Semakovce na východ od mesta Stanislavova. Bol prvorođeným synom v rodine Parasky a Olexa Čarneckých. Matka Paraska vyrástla na fare, keď sa jej ako trojročnej sirotky ujala manželka miestneho gréckokatolíckeho správcu farnosti Mária Karatnická. Keď dospela, vydala sa za Olexu, ktorý slúžil u miestneho dekana o. Karatnického, ktorý im kúpil dom v blízkosti farskej budovy. Po narodení Nikolaja prichádzali ďalšie deti. Spolu deväť. Keď sa ho príbuzní pýtali - „Olexa, ako len ty, chudobný človek, vychováš takú početnú rodinu?“, - odpovedal: „Nestarajte sa zbytočne. Máme predsa dobrotivého Otca na nebi. A keby mi Pán Boh zveril ešte raz toľko detí, prijmem ich ako drahocenný dar. Majú dobrú a starostlivú matku a mne dal zdravie a silu.“

Nikolaj bol mimoriadne nadaný a dobre sa učil. Gymnázium navštevoval v Stanislavove a zásluhou dekana Karatnického dostal bývanie v biskupskom internáte, hoci uchádzačov bolo veľa. Nikolaj bol usilovný a v internáte si urobil svojím správaním tiež dobré meno. Zostal tam počas celých gymnaziálnych štúdií. Okrem toho, že bol najlepším žiakom, bol disciplinovaný a s radosťou pomáhal, kde bolo treba. Po úspešnom ukončení gymnázia bol prijatý do seminára. Vladyka Gregor Chomišin poslal na jeseň roku 1904 talentovaného seminaristu na štúdiá do Ríma. S veľkou chuťou sa ponoril do štúdia, v ktorom aj tam vynikal. Naučil sa cudzie jazyky - nemčinu, francúzštinu, latinčinu a taliančinu. Dohovoril sa aj anglicky, a preto po čase - ako profesor a neskôr biskup - sa mohol bez problémov pohybovať po celej Európe. V Ríme pobudol šesť rokov a tu sa po oslavách 1500. výročia smrti sv. Jána Zlatouštieho prvýkrát stretol a zoznámil s haličským metropolitom Andrejom Šeptickým. Už vtedy sa medzi nimi nadviazalo osobné priateľstvo, ktoré trvalo až do smrti.

Po návrate Nikolaja z Ríma domov ho na kňaza 2. októbra 1909 vysvätil vladyka Gregor Chomišin. Primície mal v rodných Semakovciach. Po krátkom zdržaní sa doma znova odišiel do Ríma, aby si dokončil doktorát teológie a mohol prednášať v stanislavskom seminári. Promoval na jeseň roku 1910. V seminári ho najprv vymenovali za pomocného prefekta, kde si získal vážnosť a rešpekt všetkých bohoslovcov. Čoskoro sa stal špiritúalom a predstavení sa nepomýlili, keď ho vymenovali na toto miesto. Svedomito sa pripravoval na duchovné prednášky a na rozjímania. Ležalo mu na srdci, aby zo seminára vychádzali duchovní otcovia a to nielen podľa mena, ale podľa života. Sám všetkým dával vynikajúci príklad. Bohoslovci obdivovali jeho nábožné slúženie

sv. liturgií, ale aj časté návštevy pred svätostánkom. Dvere jeho izby boli pre bohoslovcov stále otvorené a často nimi prechádzali po duchovnú radu i s túžbou nájsť najlepšie riešenie svojich problémov.

Otec Nikolaj Čarnecký sa spoznal s o. redemptoristami, ktorí prišli do Uneva a založili si tam kláštor. Zatúžil sa stať jedným z nich. Vladyka Gregor Chomišin mu to dovolil a tak v auguste roku 1919 vstúpil do kláštora. V Uneve začal noviciát, ktorý sa v tom istom roku na žiadosť metropolitu Andreja Šeptického presťahoval do L'vova. Ako novic sa spoznal s o. Metodrom Trčkom, CSsR, a o. Stanislavom Nekuľom, CSsR, - zakladateľmi gréckokatolíckych redemptoristov na Slovensku, keď bol poverený učiť ich východný obrad. Dňa 16. októbra 1920 zložil rehoľné

VLADYKA NIKOLAJ ČARNECKÝ, CSsR

sluby a predstavení ho poslali do Stanislavova. Neskôr ho poverili, aby učil v juvenáte o. redemptoristov v L'vove. Tam sa začal venovať aj publikačnej práci a prekladal menšie diela sv. Alfonza do ukrajínčiny.

Ďalšou misiou o. Čarneckého, CSsR, bola Volyň. Môžeme povedať, že sám sa najviac pričínil o zriadenie tejto misie, keď predtým si bol terén obzrieť a potom podal o tom správu na generalát do Ríma a na Východnú kongregáciu. Vyorail tak hlbokú brázdou na unionistickom poli.

Otcovia redemptoristi pôsobili požehnané, ale ich prácu značne hatili niektorí katolícki kňazi a dokonca aj biskupi. Rím poznal celú situáciu a rozhodol sa ju riešiť tak, že chcel zriadiť samostatné gréckokatolícke biskupstvo na Volyňi. Keďže Poľsko sa radikálne postavilo proti zriadeniu novej eparchie pre východný obrad, Rím vymenoval o. Nikolaja Čarneckého, CSsR, za apoštolského vizitátora pre všetkých gréckokatolíkov v Poľsku, ktorí bývali mimo Haliče, kde bola duchovná správa už stáročia.

Nikolaj Čarnecký, CSsR, sa zľakol veľkej úlohy, ktorá ho čakala. Vedel, že bude mať veľké problémy. Prosil generálneho predstaveného, aby sa prihovoril u Svätého Otca, aby menovali iného. Nepochodil, naopak, zdôraznili mu, že poslušnosť v Cirkvi robí divy a nemá sa tomuto menovaniu proti- viť. Napokon biskupskú službu prijal ako Božiu vôľu. Bol vysvätený 8. februára 1931 v redemptoristickom Chráme Matky Ustavičnej pomoci v Ríme.

Po návrate z Ríma bol na poľských úradoch prijímaný veľmi odmerane a chladne. Prijal to ako kríž a pustil sa do systematickej práce. Vizitoval celú svoju veľkú eparchiu a všade sa usiloval pomôcť. Nezaoberal sa politikou, ale nemal ani zatvorené oči pred skutočnosťami a nebezpečenstvom, ktoré sa blížilo. Preto vyvinul všetko úsilie, aby prehĺbil náboženský život na Volyňi. Poriadal misie všade, kde to len bolo možné. Aj ako biskup sa zúčastňoval spoločných modlitieb komunity a nijako sa nevyvyšoval nad druhých.

V septembri 1939 Nemecko napadlo Poľsko. Do Poľska vpadli aj soviety a 22. septembra anektovali Volyň. Vladyka Nikolaj Čarnecký, CSsR, sa prvé mesiace skrýval u priateľov blízko provinciálneho domu. Aby dostal lístky na stravu, oholíl sa a v montérkach pracoval ako pomocný smetiar. Keď vypukla druhá svetová vojna, Volyň obsadili Nemci a v roku 1944 znova soviety, ktorí po smrti metropolitu Andreja Šeptického rozpúťali ostrý útok na gréckokatolícku cirkev. Začiatkom apríla 1945 vladyka Čarnecký ochorel. Býval v kláštore svojich spolubratov v provinciálnom dome vo L'vove. Tam ho NKVD zatkla a tým sa začala jeho krížová cesta.

Po nespočetných výsluchoch bol v Kyjeve odsúdený na päť rokov nútených prác. Ale jeden zo svedkov, ktorý odpadol od katolíckej cirkvi, ho znova obžaloval, že bol agentom Vatikánu. Obnovili súd a potrestali ho desaťročným väzením v táborech nútených prác. Poslali ho do Vorkuty za polárny kruh, do jedného z najprísnejších táborov, kde boli aj iní gréckokatolícki biskupi - Gregor Chomišin, Ján Latiševský, Nikita Budka a metropolita Jozef Slipyj. Odsúdení boli vo veľmi zlom psychickom i fyzickom stave. V lágri bol aj istý lekár Žid, ktorý všetkým pomáhal. Liečil aj vladyku Čarneckého, ktorý všetkých povzbudzoval a utešoval, že sa Pán Boh postará, aby sa dostali na slobodu. Pritom obdarúval spoluväzňov tým, čo si sám odtrhol od úst. Počas jedennástich rokov väzenia vladyka Nikolaj Čarnecký, CSsR, vystriedal tridsať táborov. Zdravotne bol úplne vyčerpaný a tak sa sovietske úrady rozhodli poslať ho do L'vova, aby im nezomrel v tábore.

Po príchode do L'vova v roku 1956 ho vyčerpaného prijali do nemocnice, kde sa o neho starali sestry vincentky. Lekári robili všetko, aby mu predĺžili život. Hoci bol pod neustálym dozorom polície, predsa v opatrnosti prijímal návštevy, tajne slúžil sv. liturgie, spovedal a katechizoval. Za posledné tri roky svojho života tajne vysvätil štrnásť kandidátov na kňazov. V januári 1959 sa mu zdravotný stav veľmi zhoršil. Podrobil sa operácii, ktorá potvrdila rakovinu čriev.

O našincovi v zahraničí

Mini interview

Nie je veľa ľudí, ktorí vycestovali do zahraničia za účelom rozšírenia vedomostí a poznania. Mgr. Šimon Marinčák, dirigent košického katedrálneho zboru, po ukončení bohosloveckej fakulty v Prešove v šk. roku 1995/96 pokračuje v štúdiách na Východnom inštitúte v Ríme. Využili sme príležitosť, keď bol v septembri doma a porozprávali sme sa.

□ **Nie je tajomstvom, že cirkevná hudba je pre vás viac ako koníčkom. Kde ste začínali a ako ste sa stali dirigentom?**

- Cirkevnou hudbou som sa začal zaoberať na strednej škole, pretože vtedajší školský systém oblasti cirkevnej hudby jednoducho vynechal. Celé dejiny cirkevnej hudby sa spomenuli tak tromi - štyrmi vetami. Bola to pre mňa dosiaľ neprebádaná oblasť a tak som sa tam cítil ako dávny moreplavec, ktorý objavuje skvosty a nádheru sveta.

K dirigovaniu Zboru sv. Cyrila a Metoda v Košiciach som sa dostal vďaka iniciatíve o. Vojtecha Boháča, ktorý tento zbor obnovil. Pretože dostal novú dispozíciu - pre farnosť Sabinov, hľadal pre zbor dirigenta - nástupcu. Tak som sa tam prvýkrát objavil na slávnosti Paschy v marci v roku 1991.

□ **Do Ríma ste odišli hneď po ukončení štúdií v Prešove. Máte za sebou jeden rok na Východnom inštitúte. Koľko ich bude dokopy, čo konkrétne študujete a čo bude na konci tohoto úsilia?**

- V štúdiu sa zameriavam v prvom rade na cirkevnú hudbu byzantského obradu, samozrejme v spojitosti s liturgiou, ale aj hudbami iných obradov, ako napríklad maronitského, chaldejského, armenského, koptského, etiopského atď...

V tomto školskom roku by som mal ukon-

čiť licenciát, a ak všetko pôjde aj naďalej bez problémov, v budúcom roku by som mal začať doktorandské štúdium.

□ **Okrem práce, ktorou je pre vás momentálne škola, ako trávite voľné chvíle v Ríme?**

- Voľné chvíle v Ríme mám, aj keď je ich oveľa menej ako predtým. Takmer vždy ich trávim prechádzkami po pamätihodnostiach mesta a jeho okolia, mnohokrát odpočívam v tichu chrámu, pretože štúdium ma veľakrát oberá aj o posledné rezervy síl, ktoré mám.

□ **Škola a potom dôchodok, čo bude medzi tým?**

- Čo bude medzi školou a dôchodkom? Odpoveď je veľmi jednoduchá: To závisí od rozhodnutia vладыky Chautura. Ja študujem pre katolícku Cirkev byzantského obradu a kde to on uzná za vhodné, tam pôjdem.

□ **Ako vnímate súčasnú cirkevnú hudbu v našich chrámoch, jednak zborový spev, kantorov, ale tiež i ľudový spev, ktorý nie je uspokojujivý?**

- Otázka spevu v našich chrámoch je zložitá. Spev ako taký je u nás poznačený nedostatkom vzdelaných hudobníkov. Ľudová škola umenia sa nedá považovať za dostatočné vzdelanie. Kantori a speváci často ani len nepoznajú noty. Dirigenti zborov sa veľmi často stretávajú s nezáujmom, ba priam odporom. A tak sa môže napriek úsiliu niektorých jednotlivcov začať postupne vytrácať z našich chrámov orginálna tradícia, ktorá je jedinečná a v západnom svete nemá obdoby. Problém ľudového spevu bude problémom, kým nebude nápev ujednotený, a to tak v prešovskej eparchii ako aj v košickom exarcháte. Pomôcť môže len dobrá vôľa a vzájomná spolupráca spojená so vzájomnou úctou.

Ďakujem za rozhovor

A. MESÁROŠ

Ukrajinská gréckokatolícka cirkev žije, rastie a dozrieva

Zomrel 2. apríla 1959. Splnili sa slová, ktoré povedal po vysviacke v Ríme, keď mu spadla mitra na stupne oltára: „Ona ešte raz spadne, ale aj s mojou hlavou“. Nepreliel svoju krv ako sv. Jozafát, ale jedenásťročné mučenie v sovietskych gulagoch bolo ako obeta Bohu veľmi milé. Pohreb, ktorý sa konal v sobotu, 4. apríla, bol veľkou manifestáciou prenasledovanej cirkvi. Pochovali ho na Kulparkivský cintorín. Jeho hrob bol stále zasypaný kvetmi. Hrob o. biskupa Čarneckého dvakrát rozkopali. Bolo to pravdepodobne dielo zlodejov, ktorí tam hľadali cennosti. Kvôli výstavbe mesta spomenutý cintorín neskôr likvidovali, a preto pozostatky vладыky otcovia redemptoristi preniesli na Lukačivský cintorín. Tam mu postavili dôstojnú hrobku s mramorovým krížom.

Jeho hrob je neustále zasypaný kvetmi. Každý deň prichádzajú k hrobu jednotlivci i skupiny ľudí. Jedni ďakujú za prijatú pomoc, iní prosia za uzdravenie.

Čo na záver? Vладыka Nikolaj Čarnecký, CSsR, žil v povesti svätosti už ako kňaz, ako biskup i ako väzeň. Je kandidátom blahorečenia. Môžeme povedať, že v Lvove aj po skoro štyridsiatich rokoch po jeho smrti je stále rozšírený jeho kult a ľud sa k nemu obracia ako ku svätcovi. Veríme, že príde čas, keď Cirkev zhodnotí jeho hrdinské cnosti a jeho veľké utrpenie za vieru a postaví ho na oltár. Tak bude pre veriacich hrdinským príkladom a svojej miestnej cirkvi orodovníkom u Najvyššieho.

o. Ján BABJAK, SJ

Svedectvá viery

Prešlo len niekoľko rokov odtedy, čo sa zomli „Svätoplukove prúty“ socialistického, komunistického bloku a skutočne ťažko skúšané osudy ľudí upadajú do zabudnutia, dokonca sú častokrát bagatelizované. Pre výstrahu, pre poučenie, ak chcete pre hrdinskosť, treba neustále pripomínať a dávať pred zrak utrpenie, ktoré mnohí museli prežiť. V tých časoch nebolo to len utrpenie biskupov, kňazov, ale utrpenie všetkých, ktorí sa nezlomili, ktorí aj v najťažších skúškach vydávali svedectvo o svojej viere v Boha.

Utrpenie ju zocelilo

Poznala som istú pani Elenu, na priezvisku nezáleží. Učiteľka. Drobná, kedysi vitálna žena. Po skončení učiteľského ústavu nastúpila na svoje prvé miesto za učiteľku do Jarovnic. Tu začal príbeh, ktorý by nenapísal ani najlepší scenárista - dramatik. Spoznala otca svojich troch detí. Problémy nastali zanedlho. Kombinácia alkoholu a nevery nevyšlo nič dobré. Divadlo ako v horore. Scény, ktoré boli spočiatku z času na čas, bývali stále častejšie. On hrdina, ona bezbranná žena.

Ani presťahovanie do Prešova nepomohlo. Podal o rozvod. Chcel mať krajšie, lepšie manželstvo s inou. Ona bola vrah na príčine. Súd sa ťahal niekoľko rokov. Odmietala. Nakoniec ich rozviedli. Podlomené zdravie a výchova troch maloletých detí dávali zabráť. Elena bola hlboko veriacou ženou. Učiteľia však mali mať „vedecký svetonázor“. Boli s tým problémy. Keď raz riaditeľ istej základnej školy predložil svojim učiteľom dotazníky, odpovedala, že je veriaca. Ďalší rok už učila na dedine - Tulčík, Lemešany, Šarišské Lúky, Demjata. Vedúci školstva nebral ohľad. Bez manžela, s tromi deťmi, chorá. Bola ako nepohodlný tulák. Prišli rôzne udania, že stále navštevuje chrám. Lekcia strany nezaberala. Elena sa nakoniec stiahla. Chcela prežiť. Začala navštevovať istý náboženský kruh, podobne skúšaných ľudí. Tajne svätený biskup, kňaz s odňatým štátnym súhlasom, slúžil bohoslužby. Vrah tajná cirkev. Prišlo udanie, súd i tresty. Na odbore školstva jej v jeden nepekny deň povedali: Ďakujeme vám za služby v učiteľstve. Boh však bol pri nej. Akousi šťastnou zhodou okolností v Košiciach potrebovali učiteľku. Desať rokov dochádzania ju naozaj neroztrpčilo ale scelilo. Bola to skúška. Bol to boj, ktorý bol dobrým bojom. Viera nepošliapaná. Dnes túto pani na dôchodku často stretávam v chráme. Kto by povedal, čo prežila. Len Boh vie, len Boh odmení. A takýchto obyčajných - neobyčajných príbehov je veľa. Podelte sa s niektorým aj vy.

Agnesa ŠLOSÁROVÁ

Johnson GNANABARANAM

Papagáje to počuli...

Dva papagáje sedeli na haluzi. Jeden taktó štebotal: „Dnes ráno, keď som sedel na streche domu, počul som veľmi peknú modlitbu.“ „Aj ja som počul jednu modlitbu, ale najprv porozprávaj, čo si počul ty“ - odpovedal druhý.

„Tomáš sa taktó modlil: Môj sused, Peter, je veľmi prchký, daj mu silu, aby mohol skrotiť svoju povahu a stal sa vlúdnejším.“ Druhý papagáj porozprával, že keď ráno sedel na streche Petrovho domu, počul, že Peter sa taktó modlil: „Môj sused Tomáš je majetný, ale veľmi skúpy. Daj mu sily, aby sa vedel podeliť s tými, ktorí nemajú nič.“

„Obaja sa modlili jeden za druhého - že je to úžasné?“ „Nie - odpovedal druhý papagáj. Peter pozná svoju prchkú povahu, preto sa mal modliť taktó: „Pane, pomôž mi skrotiť svoju povahu!“ - Aj Tomáš vie o svojej skúposti, preto on sa mal modliť taktó: „Pomôž mi, Pane, podeliť sa so svojím majetkom s tými, ktorí nič nemajú!“

„Máš pravdu“ - priznal sa prvý papagáj. „Aká škoda, že ľudia vždy spozorujú chyby svojich susedov. Aké by bolo krásne, keby vedeli vzdať chválu za dobré vlastnosti svojich susedov.“

Sandi PATTI

Nečakaní priatelia

Keď ma obklopuje tma tak, že už takmer nič nevidím a múry pevnosti sa na mňa zosypú,

keď sa zdá, že je koniec, ani kúsok sily k použitiu, cítim, ako ma cudzie ruky zachraňujú.

Utišujúci balzam na rany, ktoré cestou utrím.

Horlivá modlitba dodáva odvalu a nádej na ďalší deň.

Pomocou mojich priateľov, ktorých už možno nikdy nevidím.

Sú to anjeli, ktorých mi poslalo nebo.

Nečakaní priatelia sa nikdy nepýtajú, kde som bola.

Ruka milosti a slovo lásky opäť ma späť volajú.

Ó, s týmito nečakanými priateľmi sa cítim ako doma.

Dnes zakončujeme krátky seriál o ikonografii z pera Mgr. Angeliky Nedoroščikovej. Táto téma zaiste nie je na stránkach nášho časopisu vyčerpaná. Príležitostne sa k nej niekedy vrátime.

Postup písania ikony

Ikona sa nemaľuje - ona sa píše, a preto sa na ikonu nepozieráme (v pravom zmysle slova), ale ju čítame, kontemplujeme. Leonid Uspenský vo svojej knihe The meaning of icon píše: „Proces prípravy a písania ikony má svoj vlastný zložitý charakter. Tento proces pozostáva z niekoľkých etáp a vyžaduje si vysokú zručnosť a skúsenosti. Nie je potrebné rozprávať o stálosti techniky a technológie písania ikon. Najstaršie pochádzajú zo 6. stor. a sú v Kláštore sv. Kataríny na Sinaji. Ikonopisec musí dodržiavať správne postupy pri budovaní ikony od počiatku až po završenie. Preto, poznajúc používaný materiál a jeho kvalitu, môže vždy vziať do úvahy jeho prednosti aj nedostatky a vyvarovať sa tak mnohým „prekvapeniam“ a ťažkostiam.“

Výber materiálov používaných pri budovaní ikon bol už od počiatku založený na ich účasti vo viditeľnom svete. Ako si môžeme všimnúť, zahŕňa v sebe tak povediac zástupcov rastlinného a zvieracieho sveta a tiež minerály. Najzáklad-

nejšie z týchto materiálov (drevo, voda, krieda, pigmenty, vaječný žltok...) sú pou-

žívané v ich prirodzenej forme, čisté a spracované rukami človeka. On touto prípravou zároveň prináša obeť Bohu. V tomto zmysle chápeme aj slová kráľa Dávida, ktoré vyslovil požeňvávajúc materiál potrebný na stavbu chrámu: (1Kron 29,10-16). Jeho slová sú ešte väčšmi aplikovateľné na ikonu, kde hmota slúži na vyjadrenie podoby Boha. Avšak najplnší význam získavajú v liturgii: „Tvoje z Tvojho Tebe prinášame za všetkých a za všetko.“

Poradie jednotlivých činností pri budovaní ikony sa utvorilo počas dlhej praxe starých ikonopiscov. Táto technika sa takmer bez výnimky používa aj dnes a nepodlieha žiadnym zmenám. Výskyt nových materiálov vyžaduje, aby sa ikonopisci najprv oboznámili s ich kladmi i zápormi a po dostatočnom štúdiu zväžili ich pou-

Ikonografia

žívanie. Bohužiaľ, ikonopisec sa musí často uspokojiť s ponukou na trhu.

Poradie najdôležitejších činností jednotlivých etáp je nasledujúce: 1. výber dreva a jeho spracovanie, 2. príprava dosky na naniesenie podkladu - obrúsenie, glejenie, upevnenie plátna, 3. príprava podkladu - šeps (levkas), 4. nanášanie šepsu, brúsenie, izolovanie, 5. kresba (podliník), jej zväčšenie alebo zmenšenie, prenos na dosku, 6. zlatenie, 7. príprava farieb, „načrtnutie“ alebo „sprístupnenie“ ikony, 8. prevedenie detailu (doličnaje) - pozadie, odevy, predmety, 9. prevedenie inkarnátu (ličnoje - od rus. lico) - tváre, ruky, nohy, 10. ornamenty, nápisy, texty, 11. ochrana - završenie ikony lakovaním.

Mgr. Angelika
NEDOROŠČIKOVÁ

AKO VYSTRIHNUTÉ Z UČEBNICE

Mala som šestnásť rokov, keď sa začal písať príbeh, ktorý zmenil doterajší môj život. Chodila som vtedy na gymnázium do druhej triedy. Bola som v podstate dobrá žiačka a v kolektíve obľúbená. Svet sa točil okolo mňa, dokonca aj chlapci. Bolo to príjemné vedomie, že sa mi darí a že ma všetci majú radi. Všetko sa ale raz zmenilo. Stefi hrával tenis. Raz v cukrárni oproti škole ma pozval na naše prvé tenisové rande. Bolo to takmer na konci školského roka. Učil ma hrať. Tak dopadlo aj celé leto. Keď sme začali spolu chodiť, boli sme obidvaja v treťom ročníku. Celkom som stratila hlavu. Domov som chodievala často neskoršie, čo doma vyvolalo zlú atmosféru. Otcove a mamine dohovárania nepomohli. Aj škola mi išla o čosi horšie ako dovtedy. Kamarátky som stratila a jediné, čo som mala, bol on. Načas som sa polepšila a moje rande boli o čosi zriedkavejšie, ale aj tak, keď sa na to spätne pozerám, bolo to hrozitánsky veľa. Stalo sa to pred maturitou. Boli sme na večierku. Zuzana oslavovala osemnásťku. V ten večer som sa domov nevrátila. Bolo to po prvýkrát a poslednýkrát.

Stalo sa niečo, čo dnešný svet považuje za niečo normálne, čo svet biznisu a reklám ukazuje bez zábran, bolo to sebecké a v konečnom dôsledku niečo, čo ma okradlo o všetku krásu i lásku. Bola by som sa najradšej od hanby prepadla. Rodičia ma nespoznávali. So Stefim som sa rozišla, lebo ja som stratila šarm a on mal akési čudné požiadavky.

Cítila som sa ako bezdomovec, ktorý márne prosí o kúsok chleba.

Ako sme sa našli

Aj keď ho bol plný stôl, predsa nebol. Ten chlieb stratil chuť. Tento pocit niečoho, čo ma ťažilo, ma držal dlho, veľmi dlho. Počas štúdia na vysokej škole som bývala na internáte. Náhodilým prejavom sympatií zo strany chlapcov som nevenovala pozornosť. S kámoškou Evou sme vo voľných chvíľach chodievali do kina, na koncert či zašportovať si do blízkej plavárne. Raz podvečer sme sa išli prejsť. Mimovoľne len tak. Zašli sme do chrámu. Nebola som tu po prvýkrát. Bola som tu už predtým niekoľkokrát sama, najmä vtedy,

Preberiete štafetu, ktorej beh sa už začal

Z pastierskeho listu vladyku Milana CHAUTURA, CSsR

Vladyka Milan azda nevynechá ani jednu príležitosť na stretnutie s nami, mladými. Prihovára sa nám v našom Slove, odpovedá na naše otázky, pri návšteve farností prichádza za nami aj na ihriská. Nám - mladým - venoval aj značnú časť pastierskeho listu, ktorý vydal po skúsenostiach z prvého polročia jestvovania nášho Košického apoštolského exarchátu. Z pastierskeho listu, ktorý bol čítaný v chrámoch exarchátu v nedeľu, 5. októbra 1997, vyberáme.

Milí mladí priatelia, vedzte, že ak v živote pre vás niekto urobil niečo z lásky, nie z vypočítavosti, tak sú to predovšetkým vaši rodičia. Majte úctu k nim a považujte ich napomenutie za smerodajnejšie než napomenutie kohokoľvek iného. Dávajte pozor, aby váš pohľad na svet neusmerňovali tie masmédiá, ktoré dnes nebadane vstúpajú do vášho vedomia voľnú morálku, násilie, karierizmus, sebeckvo a bezohľadnosť. Bezduchým spôsobom života, sebeckvom a bezohľadnosťou nikdy nedôjete k opravdivému ľudskému šťastiu. Preto hľadajte spoločne cestu k šťastiu na farských mládežníckych stretnutiach a pri stretnu-

tiach, ktoré v zábave a v radosťi v ničom nezaostávajú za podujatiami, ktoré sú usporadúvané pre zisky tých, čo ich usporadúvajú a nie pre radosťné obohatenie zúčastnených. Verím, že ak budú kresťanský poznačené vaše mladé roky, ak získate kresťanské zásady pre život, od ktorých neodstúpite v nijakej situácii, potom vaša príprava na zodpovednú lásku v manželstve pôjde správnym smerom. A vy nesklamete v tom, v čom mnohí dnes zlyhávajú a to vo vernosti a čistote. Z takto pripravených stanete sa ozajstnými mužmi, ktorí nepotrebujú svoju mužnosť dokazovať siláckymi rečami, a vy - dievčatá - nemusíte svoju krásu dokazovať

na súťažiach krásy, ale objavíte ju v hĺbke svojho čistého srdca.

Drahí mladí priatelia, vedzte, že vy preberiete štafetu, ktorej beh sa už začal. Preto buďte zodpovední vo svojom počínaní a buďte si vedomí toho, že patríte do cirkvi, ktorá už dlhé stáročia poukazuje na potrebu jednoty a zjednotenia, kvôli čomu si naši gréckokatolícki predkovia veľa vytrpeli. Terajší Svätý Otec Ján Pavol II. túto myšlienku nastoľuje veľmi nástoľčivo znova, čo je vidieť aj z jeho encykliky *Ut unum sint*. Berte vážne svoje poslanie, ktoré vás zaväzuje aj preto, že patríte do cirkvi mnohých mučeníkov, ktorí za jednotu Cirkvi najmä v nedávnej minulosti veľa trpeli.

Všetci si spoločne uvedomme svoju zodpovednosť za rozkvet nášho novozriadeného apoštolského exarchátu a prispievajme svojou ochotou pomáhať pri prácach vo farnostiach, pri cerkvách a v organizovaní náboženského života.

keď som sa cítila biedne. Nikdy predtým som však nebola na bohoslužbe. V ten večer sme sa s Evou rozprávali dlho do noci, či vlastne rána. Náš rozhovor bol o všetkom možnom, o viere, láske, smrti a živote. Dovtedy som tak hlboko nerozmýšľala o Bohu. Jestvuje? Možno ma vidí a počuje. Stalo sa niečo mimoriadne, vlastne sa nestalo nič. A predsa vám píšem, lebo viem, že ma niekto hľadá. Som čerstvá absolventka, dievča, ktoré túži byť šťastnou, ktorá hľadá ešte mnoho odpovedí na veľa otázok. Možno už na jednu poznám odpoveď. Renáta P.

Milí čitatelia,

tento, možno jeden z mnohých príbehov, ktoré sa odvážila napísať Renata je pre nás povzbudením, aby sme jej dali odpoveď na jej pochybnosti, možno by stálo za to povzbudiť a možno pochopiť. Ved' takýchto Renát, Év, Stefanov, Jozefov a Márií je veľa. Všetky tieto príbehy majú spoločného menovateľa: Chcú byť šťastní. Rubrika Ako sme sa našli, ešte nevyhasla. Píšte nám. Vaše skúsenosti, rady, zverejníme, buď na tejto dvojstrane pre mladých alebo v rubrike Ohlasy, inšpirácie, názory.

Matkino odovzdanie...

□ Keď neznámi páchatelia ukradli veľkú zásielku, určenú pre jej domovy v Kalkate, úradom povedala: „Chudobný chudobnému neukradne. Iba zlý človek to dokáže. Nestihajte ho, potrestá ho jeho vlastné svedomie.“

□ Keď sa pri odlete z africkej misie lietadlo skĺzlo ešte na letisku, pričom prišli o život tri sestry, ktoré ju odprevádzali, zhrozenému zástupu povedala: „Nereptajte, aj keď to bolí. Všetko je riadenie Božie.“

□ Keď išla na miesto tragédie do mesta Bhopal, kde zahynulo následkom otravného plynu vyše dvetisíc indických robotníkov, obrátila sa k zatrpknutým rodinám pozostalých so slovami: „Odpusťte, aj keď sa za tento šľachetný čin nedáva Nobelova cena.“

□ Keď v Etiópii videla vychudnuté kostry detí, povedala: „Za túto tragédiu dnešného storočia sme všetci zodpovední. A hľadomoru nepomôžete tým, že sa zrieknete večere, ale že sa nezrieknete na nich myslieť. Len to vo vás pohne svedomie.“

Doteraz sme poznali mnohých svedkov lásky ku Kristovi, lásky k svojim blíznym. Svedectvo Matky Terezy však ohromilo svet bohatých. Táto bosá, drobná žena podala svetu takú katechézu, akú predtým málokto. Svet ľudí bez domova, bez chleba, slabých a chorých sa stal jej svetom. Jemu odovzdala všetky sily. Naplno nechala v sebe pôsobiť Božiu milosť, ktorá na konci 2. tisícročia otvorila nám všetkým zrak, aby sme uvideli, ako treba milovať. Nestačí sa len nadchnúť nad jej veľkosťou, nestačí len obdivovať. Matka Tereza nám dala ten istý príklad, aký nám dal jej a náš majster Ježiš Kristus. Skúsme každý na svojom mieste urobiť niečo konkrétne z tohto posolstva. Buďme takou Matkou Terezou, nech naše kresťanstvo dostane živý rozmer.

Poznáme ikony?

Milí priatelia,

máme pre vás pripravené ďalšie ikony. Najprv si však povedzme výsledky z čísla 16/97. Možno preto, že súťaž bola triviálna a tiež preto, že sme nespomenuli výhry, sa do súťaže tentokrát zapojilo pramálo. Bolo vás jedenásť, nie, to naozaj nie je názov istej piesne. Správna odpoveď bola tak ako ste všetci napísali A2, B1. Piatich z vás sme vylosovali a posielame knižný titul z vydavateľstva Slovo, a.s. - Nositelia Kristových rán. Posielame: Milanovi Zalehovi do Stropkova, Márii Kolibabovej do Strážskeho, Pavlovi Kováčovi do Bardejova, Anne Ondovčíkovej do Trebišova a Martinovi Cviklikovi do Chotče. Dnes nesúťažne priradte správne písmeno k číslu. 1. Ikona Zvestovania Bohorodičky, 2. Bohorodička, kráľovná anjelov a svätých

Spravena odpoveď: 1B, 2A.

Postrehy

Informácie

Udalosti

Stretnutie pápeža s rodinami sveta

Stretnutie Svätého Otca Jána Pavla II. s rodinami sveta sa v dňoch 1. - 5. októbra v Brazílii konalo pod heslom: „Rodina: dar a záväzok, nádej pre ľudstvo.“ Jednou z tém pri návšteve pápeža bol aj problém detí z ulíc.

Od 1. do 3. októbra prebiehal Teologicko - pastoračný kongres, ktorý uzavrel pápež. Zúčastnilo sa na ňom 2 500 ľudí, manželské páry, biskupi, kňazi a rehoľníci. Kongres mal dve časti - plenárne zasadnutie a stretnutie v jazykových skupinách.

Centrom osláv bola slávnosťná sv. omša so Svätým Otcom v sobotu, 4. októbra na štadióne Maracana s kapacitou 150 000 ľudí. Súčasťou podujatia boli rôzne svedectvá rodín z celého sveta a umelecké podujatia.

Cesta Jána Pavla II. do Brazílie bola jeho 80. zahraničnou pastoračnou cestou. Tento juhoamerický národ má 155 820 000 obyvateľov, z ktorých je 134 818 000 katolíkov. Podľa štatistických údajov z roku 1995 má Brazília 256 cirkevných oblastí, 7 997 farností, 362 biskupov, 15 482 kňazov, 38 171 rehoľníkov a 6 944 seminaristov. Cirkev riadi 8 755 zdravotníckych a charitatívnych inštitúcií ako aj 5 940 vzdelávacích inštitúcií so 1 842 865 študentami.

VIS/TK KBS

India dúfa v zázrak

Katolícke spoločenstvo v Kalkate dúfa na „znamenie neba“, ktoré by mohlo urýchliť proces blahorečenia a svätorečenia Matky Terezy. Generálny vikár Kalkatskej arcidiecézy Francis Gomes 9. septembra vyhlásil, že Matka Tereza bola už za svojho života pre všetkých, nielen pre Indiu, svätá. Mnohí ľudia by podľa neho boli šťastní, keby Matka Tereza mohla zaujať to miesto, ktoré jej patrí. Gomes tiež vyhlásil, že podľa jeho vedomia Matka Tereza doteraz ešte nespôsobilá žiaden zázrak.

Na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte v Prešove začal školský rok 1997/98

Je pol jedenástej, 29. septembra 1997. V Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove zaznieva z úst členov zboru bohoslovcov pod vedením Marcela Mojzeša mohutné liturgické Vošel jesi archijereju... Vchádza sprievod bohoslovcov, kňazov, predstavených kňazského seminára a akademických funkcionárov na čele s dekanom fakulty Doc. ThDr. Františkom Janhubom. Sprievod uzatvára veľký kancelár o. biskup Mons. Ján Hirka, s ktorým archijerejskú sv. liturgiu spoluslúži gen. vikár o. Ján Gajdoš a biskupský vikár o. Pavol Repko i ďalší kňazi. O. biskup ešte vysvetlí dôvod tohto stretnutia. Aj na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte, ktorá je súčasťou Prešovskej univerzity, začína nový školský rok a pred úvodným Blahoslaveno carstvo... zažela všetkým veľa duchovných milostí pri formácii na kňazské poslanie.

História vysokoškolského teologického štúdia v Prešove začala v roku 1880, keď biskup Dr. Mikuláš Tóth založil malú teologickú

akadémiu, ktorá až do smutneznámych udalostí v roku 1950 vychovávala kňazov pre prešovskú eparchiu. K obnoveniu činnosti mohlo dôjsť až po 40 rokoch, keď po páde komunizmu bol v roku 1990 znovuotvorený Gréckokatolícky kňazský seminár a znovuustanovená Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta, na ktorej okrem kandidátov na kňazskú službu sa pripravujú aj laickí poslucháči - kandidáti pre cirkevnú a všeobecnú výchovno-vzdelávaciu činnosť.

O. biskup v svojej homílii nadviazal na túto príležitosť vybrané evanjeliové čítanie o svedectve sv. Jána Krstiteľa, ktorý keď zbadal k nemu prichádzajúceho Ježiša, povedal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta“ (Jn 1,29). Obraz Baránka je obrazom nášho Spasiteľa - povedal o. biskup - ktorý sa obetoval za život každého z nás. Každý na svojom mieste má účasť na poslaní Kristovej Cirkvi a nesie zodpovednosť za jej osudy. Cirkev je pre tento svet a my sme tu na to, aby sme sa obetovali. Nemôžeme však

bojovať ľudskými prostriedkami. Našou zbraňou je oddanosť a obetovanie v znamení Božieho Baránka. Budúcim kňazom pripomenul aj to, že ak sa z baránkov stanú vlci, vtedy ich opúšťa moc Pastiera a prehrávajú svoj boj. V závere poprosil Baránka-Spasiteľa, aby ochraňoval spoločenstvo bohoslovcov a aby Mária, Matka Cirkvi, rozprestrela svoj ochranný plášť v každom čase, kým nepominie každé nebezpečenstvo.

Na záver sv. liturgie odznelo prosebné Na mnohaja lita... Sprievod odišiel z katedrály. Skupinky bohoslovcov zotrvali pred katedrálou v rozhovoroch so svojimi blízkymi a známymi. A jesenné slnko svojimi lúčami akoby pozdravilo všetkých vyše 150 bohoslovcov - zvlášť 32 z prvého ročníka, medzi ktorými sú aj bohoslovci z nášho Košického apoštolského exarchátu. Po skončení svojich formačných štúdií očakáva ich všetkých náročná práca vo vlnici Pána už nadchádzajúceho tretieho kresťanského tisícročia.

Pavol KUŠNÍR

Päť rokov zboru Dominik

Sú veľké a malé slávnosti. Takou malou, ale milou, bolo 5. výročie založenia detského Zboru sv. Dominika v Rakovci nad Ondavou. Svätok Ochrany Panny Márie je dňom, kedy po prvýkrát tento zborík účinkoval. 1. október bol t. r. súčasne prvým dňom trojdňovej duchovnej obnovy pred odpustovou slávnosťou. Sv. liturgiu podvečer spolu s miestnym duchovným o. Milanom Mojžišom slúžil protoigumen redemptoristov o. Jozef Jurčenko. V príhovore sa zamyslel nad mariánskou úctou, jej podstatou. Príkladom o istom protestantskom teológovi,

ktorý konvertoval, dal odpoveď, prečo je po svete rozšírená taká veľká úcta k Matke Božej. 4. Božie prikázanie: Cti otca i matku svoju, dodalo odvahy tomuto teológovi, aby úctu k Matke Božej práve na základe tohto prikázania prehliadol a prečítal. V závere o. Jurčenko povedal, že Mária je brána, cez ktorú vstupuje k nám sám Ježiš Kristus.

Počas sv. liturgie spieval zbor Dominik pod vedením Miriam a Martiny Telekových. Pred bohoslužbou mali deti akadémiu. Nadosenie detí z Rakovca nad Ondavou je pekným príkladom pre ostatné farnosti.

K úcte Ochrany Panny Márie

Odpustovej slávnosti Ochrany Panny Márie, ktorá bola 5. októbra t.r. v prešovskej farnosti pri Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa, predchádzala týždňová duchovná obnova. Od 29.9. do 4. 10. pri večernej sv. liturgii účinkovali viaceré zbory ako Katedrálny zbor pod vedením Františka Šestáka. Zbor Panny Márie Ochrany z Prešova, zbor Rozmarija, Antónia Band a ďalší. Sv. liturgie postupne slúžili o. Peter Milenký, o. Leander Pietras, o. Jozef Zorvan, biskupský vikár o. Peter Rusnák. V sobotu 4. októbra sa konalo večeradlo s Pannou Máriou. Mládež mala akadémiu k Prečistej Boho-

rodičke. Slávnostné sv. liturgie v nedeľu 5. októbra, slúžil J.E. Mons. Ján Hirka. Popoludní bol koncert mariánskych piesní Modlitba za Slovensko, v ktorom účinkovali Monika Kandráčová, Hanka Servická a JUDr. Jozef Janíkov. Výťažok z koncertu poukázali v prospech zdravotne postihnutých a sociálne odkázaných detí. Duchovná obnova i samotná odpustová slávnosť priviedla do chrámu podstatne viac veriacich ako inokedy. Sviatok Ochrany Panny Márie ako ústredná téma príhovorov sa niesla v zmysle vysvetlenia, čo Ochrana Panny Márie je, ako pôsobí, a aký úžitok spôsobuje.

-15-

Postrehy

Informácie Udalosti

Kardinál Ratzinger: Matka Tereza bude čoskoro blahorečená

Zomrelá zakladateľka rehole misionárov lásky a nositeľka Nobelovej ceny Matka Tereza z Kalkaty bude podľa názoru kardinála J. Ratzingera veľmi skoro blahorečená. Kardinál vyhlásil, že jej život a svedectvo sú tak mimoriadne, žiarivé a jasné, že hovoria samy za seba. Proces blahorečenia a svätorečenia sa však nevykoná akklamáciou. Pápež mal vždy veľký rešpekt pred riadnymi cirkevnými procesmi, dodal Kardinál Ratzinger. Regulárny postup blahorečenia u Matky Terezy považuje z dôvodov rovnoprávnosti s inými kandidátmi za rozumný. Celý postup bude podľa neho však veľmi plynulý.

Dementi obrátenia Fidela Castra

Fámy o údajnej konverzii F. Castra ku katolíckej Cirkvi sa vôbec nezakladajú na pravde. Castra však vychovali jezuiti a hovorí vždy s veľkou úctou o náboženstve. Toto vyhlásil kubánsky veľvyslanec pri Svätej stolici, Hermes Herrera Hernandez, v interview pre Avvenire. Súčasne ubezpečil, že cesta pápeža na Kubu v januári prebehne pre ľudí, ktorí chcú vidieť Svätého Otca, bez obmedzení, to môže garantovať. Veľvyslanec tiež potvrdil, že pápež bude na Kube celé 4 dni a okrem Havany navštívi aj iné mestá. Vláda hľadá návštevu v ústrety s dôverou a optimizmom. Že s pápežom v niektorých otázkach nesúhlasí, to neznamená, že sa slov pápeža obáva. Pápeža prijímú všetci Kubánci s veľkým nadšením a to nielen katolíci. O vzťahoch medzi štátom a Cirkvou povedal Herrera, že vzájomné pochopenie je teraz lepšie ako v minulosti. Súčasne však odmietol požiadavku povolenia cirkevných škôl. Vzdelávanie na Kube je v rukách štátu, pre školy súkromnej povahy tu niet miesta, vyhlásil veľvyslanec.

KP/KBS

SPOMIENKA NA MONS. F. FUGU

Pri príležitosti slávnostného otvorenia pamätnej izby gréckokatolíckeho kňaza Mons. Františka Fugu v obci Vinné dňa 20. septembra za veľkej účasti veriacich a spolu s kňazmi východného a západného obradu tu slávil sv. liturgiu generálny vikár prešovskej eparchie Mons. Ján Gajdoš. Na Sv. liturgii aj samotnom otvorení pamätnej izby sa okrem veriacich, du-

chovenstva a rodinných príslušníkov zúčastnili aj predstavitelia Maticy Slovenskej z domova a zo zahraničia, zástupcovia mesta Michalovce a obce Vinné. Spoločne si tak pripomenuli život a prácu veľkého človeka - kňaza a národca.

Monsignor František Fuga sa narodil 9. júna 1923 vo Vinnom v roľníckej rodine. Zmaturoval na michalovskom gymnáziu a odtiaľ v roku 1944 odišiel do seminára študovať teológiu. Po prvom roku, ktorý absolvoval v Bratislave, v štúdiu pokračoval v Ríme a tu ho aj ukončil. 4. marca 1950 bol v Ríme vysvätený na kňaza. Prvým jeho pôsobiskom bolo Taliansko, ale už roku 1954 odchádza do Kanady, prestupuje na východný obrad a stáva sa správcom farnosti v Hamiltone. Výstavbu nového chrámu, ktorý dal vystaviť a zasvätiť Pannu Máriu klokočovskej, sa Hamilton stal strediskom gréckokatolíckych Slovákov a centrom

náboženských, spoločenských a kultúrnych diania Slovákov v Kanade a USA. Neskôr ho vymenovali za generálneho vikára novozaloženej eparchie v Kanade a od roku 1971 zastával funkciu predsedu zahraničnej MS. Mons. Fuga sa už nikdy na Slovensko nevrátil, ale zomrel uprostred množstva práce na poli duchovnom dňa 9. novembra 1987 v Hamiltone.

Bol spisovateľom, novinárom, redaktorom a organizátorom náboženských a národných slávností. Venoval sa nakladateľskej a vydavateľskej činnosti. Spolupracoval s významnými osobnosťami na poli náboženskom a aj verejnom, ako napríklad s Jozefom kardinálom Tomkom a Štefanom Boleslavom Romanom. Vo svojej práci sa pridržiaval Hlinkovho hesla: „Za Boha život, za národ slobodu.“

Aj napriek nedokončenej práci, urobil veľa pre svoj národ, ku ktorému sa stále hlásil a ostal v ňom, ako skromný kňaz a veľký národovec.

Vojtech LAKOMÝ

Dielo štyri a polročnej obetavej práce

V Štefurove, v malej dedinke svidníckeho okresu, ktorej správcom farnosti je o. Emil Sičák, sa v nedeľu, 21. septembra konala slávnostná posviacka Chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky. Posviacka bola zavŕšením štyri a polročnej rozsiahlej rekonštrukcie. V stosedemdesiatšesťročnom chráme bola urobená nová strecha, veža, vonkajšia omietka s fasádou, bol vymaľo-

vaný chrám zvnútra, obnovený ikonostas a daná nová dlažba. Tieto práce si vyžiadali vyše milión dvestotisíc korún. Dielo, ktoré Štefurovcania vykonali, je obdivuhodné. Pred slávnostnou sv. liturgiou obnovený chrám posvätil J.E. Mons. Ján Hirka. Prítomný bol aj okresný dekan o. Andrej Dujčák a niekoľko ďalších kňazov z blízkeho okolia. Na začiatku peknu básňou prešovského

otca biskupa privítala Alenka Pivovarníková. Otec biskup v príhovore hovoril o dnešných rodinách, pričom im za vzor dal Matku Božiu. K dôstojnej oslave prispel spevácky zbor z Okružleho pod vedením J. Konturovej a za hudobného doprodu Juraja Repku. Na konci sv. liturgie sa správca farnosti Štefurov podakoval prešovskému biskupstvu za finančnú pomoc a otcovskú starostlivosť.

A. JECHOVÁ

Petrove slová

Z posolstva Jána Pavla II. k Misijnej nedeli '97

„Duch Pán je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným“ (Lk 4,18). „Aj iným mestám musím zvestovať Božie kráľovstvo, lebo na to som poslaný“ (Lk 4,43).

- Svetový misijný deň je dôležitou výzvou v živote Cirkvi. Možno povedať, že na svojom význame ešte viac nabera, keď sa blížiame ku prahu roka 2000. Cirkev, ktorá si je vedomá, že okrem Krista „niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (Zjv 4,12), uvedomujeme si viac ako inokedy slová apoštola: „Beda mi, keby som evanjelium nehlásal“ (1 Kor 9,16).

- Ježiš Kristus, poslaný od Otca a prvý misionár, je jediným Vykupiteľom sveta. On je cesta, pravda a život: Ako bol ním včera, tak je ním aj dnes, tak ním bude zajtra, až do konca časov, keď potom pod ním ako jedinou Hlavou sa navždy všetko zjednotí. Spása, ktorú Ježiš doniesol, vnika do najhlbšieho vnútra človeka a oslobodzuje ho od panstva Zlého, od hriechu a večnej smrti. Pozitívne vyjadrené: Spása je začiatkom „nového života“ v Kristovi. Je nezaslúženým Božím darom a uchádza sa o slobodný súhlas človeka, usiluje sa o cenu námahy a víťazstvo križa sa dosahuje deň čo deň. K tomu je teda potrebná naša osobná neúnavná spolupráca skrze ochotnú spoluprácu s Božím plánom.

- Nijaký človek však nemôže zývať Ježiša a uveriť v neho, ak o ňom najprv nepočuje, t.zn., ak mu jeho meno najprv nebude známe. Tu je teda najvyššie poverenie Majstra svojim učeníkom pred návratom k Otcovi: „Chod'te...učte“ (Mt 28,19); „...hlásajte evanjelium...Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený“ (Mk16,15-16).

Tu má pôvod „privilégium“ a zároveň „závažné poverenie“, že na základe prijatej viery v všetkých, ktorí sa stanú členmi Cirkvi, zasahuje „privilégium“, „milosť“, ale aj „povinnosť“, aby svojou čiastkou prispeli k snahe evanjelizovať celý širý svet.

- Naše kresťanské poslanie sa uskutočňuje v Duchu Svätom, ono je „poslaním v Duchu“ a vďaka pôsobeniu Ducha dostáva evanjelium“ v srdci a v duchu človeka a v dejinách sveta svoju tvár“.

- Nijaké poslanie nemôže existovať bez intenzívneho života modlitby a hlbokej naviazanosti na Pána a jeho obetu na kríži.

- Misionárom možno byť aj medzi stenami svojho domu, na pracovisku, chorý na posteli, v kláštornej klauzúre... opravdivým misionárom, a to veľmi užitočným.

- Milí bratia a sestry, zo srdca vám prajem, aby na prahu nového tisícročia celá Cirkev mohla zažiť nový rozmach misionárskej zodpovednosti.

RODINA - DAR, ZÁVÄZOK A NÁDEJ PRE ĽUDSTVO

Zo záverov teologicko-pastoračného kongresu v Rio de Janeiro

V dňoch od 1. do 3. októbra 1997 sa konal v Rio de Janeiro Medzinárodný teologicko-pastoračný kongres, ktorý predchádzal II. svetovému stretnutiu Svätého Otca s rodinami. Na pozvanie Pontifikálnej rady pre rodiny a Arcidiecézy Rio de Janeiro sa zišlo na kongrese vyše 2500 účastníkov zo všetkých kontinentov sveta, ktorý preskúmali jednotlivé aspekty tézy svetového stretnutia: Rodina - dar, záväzok a nádej pre ľudstvo. Deklarácia, ktorú prijali, je ovocím práce všetkých účastníkov.

2. Prvým záväzkom je manželstvo samotné. Voláme k manželom, aby sa znovu venovali jeden druhému. Vítame hnutia podporujúce manželskú vernosť a otvorenosť životu. Voláme k vládam, aby uzákonnili podporu záväzného manželstva.

Deklarácia rodín z brazílskeho kongresu má tri časti:

I. Rodiny v prúde času

V tejto časti deklarácia poukazuje na všetky úskalia, ktorými je vystavená rodina konca 20. storočia. I napriek všetkým problémom, s ktorými rodina zápasí, kongres odmietol otrepnanú frázu, že „rodina je v štádiu krízy“. Navzdory všetkému tlaku rodina je a vždy bude darom, záväzkom a nádejou pre ľudstvo.

II. Rodina ako dar

V deklarácii prítomní s vďačnosťou k Bohu vyhlásili sedem darov rodiny:

1. Rodina je dar Boha Stvoriteľa. Je to prvá prirodzená živá bunka spoločnosti.

2. Rodina je živá vzájomným darom lásky medzi mužom a ženou v manželstve. V pôvodnom Božom pláne bola ľudská osoba stvorená na toto sebadarovanie sa v láske.

3. Rodina prijala dar odovzdávania ľudského života - materstvo a otcovstvo.

4. Každé dieťa je dar od Boha - s vlastnou dôstojnosťou a právami od chvíle počatia.

5. Rodina žije každodenný dar - dar, ktorý vyžaduje lásku, trpezlivosť a posvätenie. Je to dar, ktorý zväzuje rozličné generácie do nekonečnej reťaze reciprocity a solidarity.

6. Rodina je prekrásny dar spoločnosti, celému ľudstvu. V tejto prvej škole čnosti sa učíme úcte k ostatným, vzájomnej pomoci a sebaobetovaniu.

7. Rodina sama osebe je darom novej evanjelizácie. Prostredníctvom modlitby rodín a prorocké svedectvo vernosti, šľachetnosti a pohostinnosti zjavujú kresťanské rodiny Krista svetu.

III. Rodina ako záväzok

Boží dar znamená zodpovednosť. Preto na kongrese s vďakou uznali nasledujúce záväzky rodiny:

1. Rodina predstavuje a vyžaduje vzájomný záväzok. Voláme k rodinám, aby odzrkadľovali a obnovovali tento záväzok jedného voči druhému, hľadali čas, aby boli spolu, modlili sa spolu, komunikovali spolu, dôverovali si.

3. Rodina je „svätýňou života“. Jej záväzok ochrany a pestovania života od chvíle počatia je naplnený skutočne zodpovedným rodičovstvom.

4. Zvlášť odsudzujeme programy „bežpečnej antikoncepcie“ podporovaný medzi utečeneckými ženami. V skutočnosti je to podpora potratov konzorcium agentúr Spojených národov a skupiny populačnej kontroly. Toto je veľká nespravodlivosť voči rodinám, ktoré sa ocitli v tragických okolnostiach a znamenajú nebezpečenstvo pre zdravie ženy.

5. Viac než inokedy rodina potrebuje byť zviazaná s nenarodeným. Voláme po zákonnej a sociálnej ochrane osobnosti nenarodeného.

Rodiny musia byť ostražité voči novým chemickým formám potratov (prostriedky na vyhnanie plodu), určených na domáce použitie a musia byť pripravené na nové technológie, útočiace na samotnú podstatu rodičovstva, ako klonovanie.

6. Záväzok mladých voči kultúre života sa musí stať prvoradou na všetkých úrovniach, počínajúc vzdelaním pre život doma a vo farnosti.

7. Voláme po solidarite s rodinami, ktorých členovia bojujú s drogovou závislosťou, po stratégiách ich podpory, rovnako ako po väčšej podpore hnutí odovzdaných zjednocovaniu tých, ktorí trpia mimo rodiny a spoločnosti.

8. Rodičovský záväzok vychovávať svoje deti prináša zodpovednosť. Ale rodičia majú právo vybrať deťom druh výchovy, ktorú chcú pre svoje deti. Odmietame kladenie ideológie na deti prostredníctvom programov, modelov a metód, ktoré olupujú rodičov o ich právo byť vychovávateľom.

9. Poskytovanie autentickej výchovy k ľudskej láske a sexualite je právom a povinnosťou rodičov, vykonávané doma, s pomocou nevyhnutných ďalších, ale vždy pod rodičovským dohľadom a kontrolou. Rodičia musia odolávať úsiliu štátu, médií alebo skupín populačnej kontroly kazit' ich deti.

10. Spoločnosť musí byť zviazaná s rodinami.

Liturgický slovník

Lítia - je obrad na večierkach pred najväčšími sviatkami liturgického roka. Nasleduje po prosebnej ektenii. Zostava: lítijné slohy /stichyry/, okiadzanie chrámu, lítijná ekténia. Po Simeonovej piesni nasleduje druhá časť lítie. Po troparoch kňaz požehnáva päť prosfor, pšenicu, víno a olej. Lítijné obrady sa vykonávajú uprostred chrámu pred tetrapodom, na ktorom je umiestnená lítijná súprava. Na veľkú sobotu sa vykonáva skrátaná lítia.

Lítijná súprava - je liturgický predmet, na ktorý sa dáva päť chlebov - prosfor, pšenica, víno a olej, aby ich kňaz požehnal. Môže byť rôzneho tvaru. Základ tvoria dva svietniky, medzi ktorými je umiestnený kríž. Pred nimi je tanier s chlebmí a pšenickou, ako aj v malých nádobách víno a olej /olej napravo, víno naľavo/.

Lítijný sviatok - Zaradujeme k nim najväčšie sviatky byzantského liturgického roka:

Kópia - je dvojsečný kopijovitý nôž, ktorým kňaz počas proskomédie reže /pravuje/ z prosfor potrebné častice k svätej liturgii. Predobrazom kópie je tá, ktorou vojak prebodol bok Ježiša Krista na kríži.

Kadidelnica je pologulovitá nádoba. Visí na troch reťazkách. Dáva sa do nej žeravé uhlie, na ktoré kňaz alebo diakon sype tymian. Na spodnú nádobu spúšťa so štvrtou reťazou pologulovitý vrchnák, ktorý má umelecké výrezy, cez ktoré sa dym dostane do priestoru.

Krestobohorodičen - krížubohorodičnick, staurotheotokion - je spev k úcte Bohorodičky, ktorý sa spieva v stredu a v piatok na liturgii hodínok - časoslova. Ich obsah vyjadruje účasť Bohorodičky v bolestiach Ježiša Krista, ako aj skutočnosť, že stála pod krížom svojho Syna. Krížubohorodičnický sa nespievajú v paschálnom období, v predsviatky a v obdobiach po sviatkoch do ich liturgického ukončenia a nespievajú sa na svätých liturgiách.

Kostol, cerkev - je miesto vyhradené výlučne na konanie bohoslužieb a je posvätené zvláštnou prítomnosťou Boha. Nazýva sa aj Boží dom. Môže byť vystavaný v rozličných stavebných štýloch. Byzantský stavebný štýl je charakteristickým centrálnym stavebným riešením: pŕdorys je byzantský /rovnoramenný/ kríž, nad ktorým sa týči kupola. Byzantský chrám má tri časti: predsieň, loď a svätyňa /oltár/.

Pripravil o. Mgr. Vojtech BOHÁČ

LITURGICKÝ KALENDÁR

27. október, pondelok, Nestor, mučeník. Menlivé časti z pondelka /biela/ alebo o mučeníkovi /červená/. 1 Sol 2, 20; 3,1-8 - zač. 267; Lk 11, 29-33 - zač. 59.

28. október, utorok, Paraska, mučenica. Menlivé časti z utorka /biela/ alebo o mučeníci /červená/. 1 Sol 3, 8-13 - zač. 268; Lk 11, 34-41 - zač. 60.

29. október, streda, Anastázia Rímska, mučenica. Menlivé časti zo stredy alebo o mučeníci. 1 Sol 4, 1-12 - zač. 269; Lk 11,42-46 - zač. 61.

30. október, štvrtok, Zenóbius, Zenóbia, mučeníci. Menlivé časti zo štvrtka /biela/ alebo o mučeníkoch /červená/. 1 Sol 5,1-8 zač. 271; Lk 11,47 - 12,1 - zač. 62.

31. október, piatok, Stach, Amplias, Urban, Narcis, mučeníci. Menlivé časti z piatku alebo o mučeníkoch /červená/ 1 Sol 5,9-13.24-28 - zač. 272; Lk 12, 2-12 - zač. 63.

1. november, sobota, Kozma a Damián, nezištní lekári /biela/. Antifóny: každodenné. Tropar: Svätí divotvorci. Sláva: Kondák: Preslávi lekári. I teraz: podľa predpisu. Prokimen: Svätým a slávnym mužom. 2 Kor 11,1-6 - zač. 191; Lk 9,1-6 - zač. 40. 1 Kor 12,27-31;13,1-8 - zač. 153; Mt 10,1; 10,5-8 - zač. 34.

2. november, 24. nedeľa po Päťdesiatnici, Acendim a spoločníci, mučeníci /biela/. Radový hlas je siedmy, ev. na utierni je druhý. Antifóny: nedeľné Tropar: Svojím krížom. Sláva: Kondák: Smrť už nebude. I teraz: podľa predpisu. Prokimen: Pán dá silu. Ef 21,14-22 - zač. 221; Lk 8,40-56 - zač. 39. Spev

na prijímanie: Chváľte Pána.

3. november, pondelok, Acepším a spoločníci, mučeníci. Menlivé časti z pondelka /biela/ alebo o mučeníkoch /červená/. 2 Sol 1, 1-10; zač. 274a; Lk 12, 13-15; 22-31; zač. 65.

4. november, utorok, Joannik, vyznavač. Menlivé časti z utorka, alebo o vyznavačovi /biela/. 2 Sol 1, 10-12; 2, 1-2 zač. 274b; Lk 12, 42-48; zač. 68.

5. november, streda, Galaktion a Epistém, mučeníci. Menlivé časti zo stredy alebo o mučeníkoch. 2 Sol 2, 1-12; zač. 275; Lk 12, 48-59 - zač. 69.

6. november, štvrtok, Pavol, vyznavač. Menlivé časti zo štvrtka alebo o vyznavačovi. 2 Sol 2,13-17; 3,1-5 zač. 276; Lk 13,1-9 - zač. 70.

7. november štvrtok, 33 mučeníkov z Malty. Menlivé časti zo štvrtku alebo o mučeníkoch. 2 Sol 3,6-18; zač. 277; Lk 13, 31-35; zač. 73.

8. november, sobota, sv. Michal /biela/. Antifóny: každodenné. Tropar: Vojvodcovia nebeských. Sláva. kondák. Vojvodcovia nebies. I teraz podľa predpisu. Prokimen: Vetry sú. Heb 2,2-10 - zač. 305; Lk 10,16-21 - zač. 51.

9. november, 25. nedeľa po Päťdesiatnici, Onezifor a spoločníci, mučeníci (biela). Radový hlas je 8., ev. na utierni je 3. Antifóny: nedeľné. Tropar: Z výšin nebies. Sláva. Kondák: Keď si vstal z mŕtvych. I teraz: podľa predpisu. Prokimen: Pomodlite sa. Ef 4,1-6; zač. 224; Lk 10, 25-37; zač. 53. Spev na prijímanie: Chváľte Pána.

Pripravil o. Mgr. Vojtech BOHÁČ

Celoslovenské večeradlo Mariánskeho kňazského hnutia

V dňoch 27.-29. septembra sa v Chráme Sedembolestnej Panny Márie na Sidlisku Martin-Sever, konalo Celoslovenské večeradlo Mariánskeho kňazského hnutia. Počas troch dní účastníci večeradla prežili bohatý duchovný program. Modlitby sv. ruženca, prednášky, adorácia, piesne, svedectvá a bohoslužba slova a obety, to bol v stručnosti program celoslovenského večeradla. Z gréckokatolíckych farností sa ho zúčastnili o. František Fedor a o. Oto Gábor a za laikov Jaroslav Dvorščák ako zástupcovia našej cirkvi. V rámci fraternity sa ho zúčastnili zástupcovia jednotlivých diecéz Slovenska, ktorí prítomných informovali o organizovaní večeradiel vo svojich diecézach.

Dňa 13. októbra sa na Kalvárii v Prešove uskutočnilo večeradlo spojené s bohoslužbou slova a obety.

-rs-

Hlásková križovka

Vodorovne: A. Ženské meno. - B. Spojka - šunka - odpočítavanie, mínus. - C. Robte dierky. - D. Rozum - preliekárne - štvorček. - E. Vesna - predpona vyjadrujúca opak významu základného slova - rieka vo V. Británii. - F. Žijete - len - sekajú. - G. Autonómna oblasť, skratka - prezident JAR - primát. H. Otázka 1. pádu - skratka apríla. - I. Anglická skratka rieky - stredoveké piesňové motívy. - J. Súhlas - usadeniny vápenca. - K. Priemyselná rastlina - onen. L. Ozdobíte maľbou. - M. Voltampér, skratka - francúzsky revolucionár - ruská rieka. N. Podlahlo. - O. Plošné miery - pasca - vyznamenanie. - P. Druh ťavy - metál - kód Islandu. R. Ruské ukazovacie zámeno

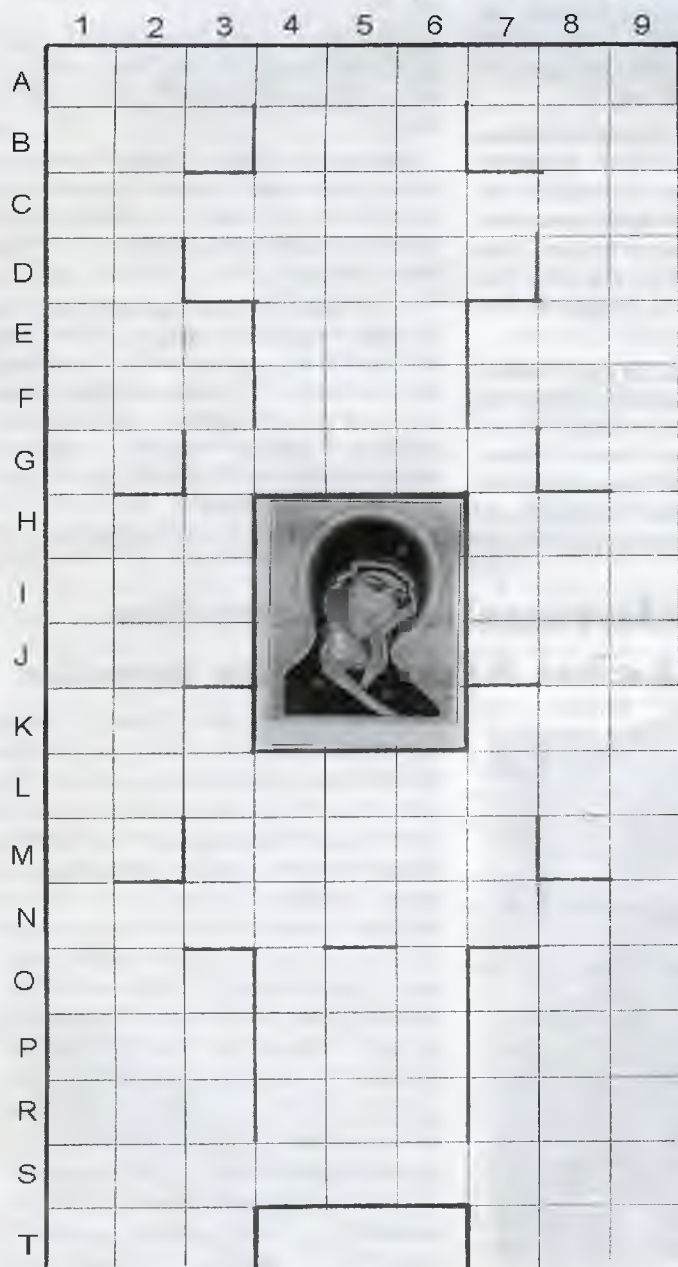
- základná číslovka - otázka na kvalitu. - S. Dával som pozor.

Zvisle: 1. **1. časť tajničky.** - 2. Živo, v hudbe - juhoamerický vták - éra. - 3. 50l v Ríme - obec pri Pelhřimove - patriace Rekoví - práci prostriedok - sumerské politické a kultúrne centrum. - 4. Oplotil - ľadoborec. - 5. **3. časť tajničky** - začiatok zložených slov s významom močovina - gruzínske mesto. - 6. Český filmový herec so skratkou mena na začiatku - stával sa prázdny. - 7. Značka kozmetiky - existuje - zhotovila tkaním - príbuzná - mihalnica. - 8. Na spôsob vetra - ženský voľný plášť - bývalý hráč Slovana Bratislava. - 9. **2. časť tajničky.**

Pomôcky: E. Ure. - I. Lai. - 8. Laskov.

Vlado KOMANICKÝ

Tajnička: Radnú sa, Kráľovna neba a zeme, úprimne modlíme sa k tebe

Kongres Renovabis

V dňoch 4.- 6. septembra 1997 sa v nemeckom Freisingu konal I. medzinárodný kongres Renovabis. Nadviazal na známe Medzinárodné kongresy v Königsteine, ktoré sa konajú už od roku 1951. Tento ročník bol teda už 45. Svojím charakterom i poslaním sa však od ostatných líšil.

Tradíciu kongresov v Königsteine založili nemeckí vyhnanci z východoeurópskych štátov, aby sa po kresťanský vyrovnali so svojím trpkým osudom. Stretnutia na kongresoch ich navzájom spájali a posilňovali v trpkých začiatkoch v novej vlasti. Málokto vie, koľko pomoci sa Cirkvi v komunistických štátoch - aj u nás - dostalo prostredníctvom organizácie Kirche in Not.

Po roku 1989 organizáciu prevzalo Renovabis. Pomenovanie tejto inštitúcie vyjadruje zároveň jej program: Renovabis faciem terrae - Obnovíš tvárnosť zeme /Žalm 104/. Usporiadatelia sa snažili z kongresu urobiť stretnutie odborníkov, ktorí poznajú problémy jednotlivých krajín. Rozšírili svoju pôsobnosť na mnohé iné štáty, najmä na krajiny bývalého ZSSR. Prítomní boli zástupcovia z 20 krajín. Slovensko reprezentovali zástupcovia Konferencie biskupov Slovenska, Katolíckej jednoty, Ústredia slovenskej katolíckej inteligencie a ďalšie. Účastníkov privítal predseda Renovabis, páter Eugen Hillengass, SJ. Kongres otvoril kardinál Friedrich Wetter.

Úvodnú prednášku na tému: Cirkev vo východnej Európe - vládnuť alebo

slúžiť? predniesol pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk. Zameral sa na požiadavku, aby sa Cirkev premenila na slúžiacu, čo patrí k jej základnému poslaniu. Svoju požiadavku oprel o skúsenosti v českej cirkvi.

Pozornosť vzbudila aj prednáška prof. Dr. Tomáša Halíka z Prahy: Máme zotrvať na vytváraní obrazov o nepriateľoch, alebo sa máme otvoriť? Veľmi jasne analyzoval myslenie mnohých kresťanov aj u nás poznačené dlhým pôsobením komunistickej ideológie. Často ide iba o obrátenie naopak. Sem patrí hľadanie nepriateľov, odmietanie zodpovednosti a pod.

Prof. Dr. Angela Dylusová z Varšavy analyzovala situáciu Cirkvi v Poľsku. Hľadala zdroje pôvodnej jednoty a súčasne obrovskéj roztrieštenosti katolíkov v Poľsku. Vytváranie mostov medzi ľuďmi navzájom, i medzi Východom a Západom, je úlohou poľského katolicizmu. Ide o jednotu Európy, spočívajúcu na jednote kresťanov.

Veľkú pozornosť získala prednáška P. Róberta Hotza, SJ, experta na otázky pravoslavia v Rusku, ktorý tam aj dlho pôsobil: Cirkev a spoločnosť v súčasnom Rusku. Zaoberal sa najmä činnosťou mnohých siekt a náboženských denominácií v Rusku a vzťahom pravoslávnej cirkvi voči nim.

V diskusii mali prítomní možnosť doplniť a osvetliť mnoho ďalších problémov. Predpokladá sa, že referáty a diskusné príspevky z kongresu Renovabis budú čoskoro dostupné v zborníku.

Spracoval T.H.

Reprezentujú náš liturgický spev

Po ustanovení Košického apoštolského exarchátu 21. februára t.r. sa zmenilo aj postavenie Zboru sv. Cyrila a Metoda pri farskom chráme v Košiciach. Stal sa katedrál- nym. Odvtedy účinkuje pri všetkých liturgických slávnostiach exarchátu a spieval aj pri šiestich primičných sv. liturgiách našich košických novokňazov.

Tohtoročné leto bolo pre zbor ozaj náročným. Dňa 26. júla spieval na archijerejskej sv. liturgii, ktorú slúžil vladyka Milan na Gorazdovom Močenuku a ďalší deň v Kútoch. Zájazd zboru pokračoval na Svatú Horu Příbram, kde bol na pozvanie otcov redemptoristov a zavítal aj na posvätný Velehrad.

Na obidvoch miestach sv. liturgiu slúžil o. Jozef Miño a zbor i tam dirigovala Lucia Sabolčáková. Srdcia Moravanov si zbor získal najmä Akatistom k Bohorodičke.

Katedrál- nym zbor spieval pod vedením Anny Dojčákovej na exarchátnom odpuste v Klokočove a pod vedením Šimona Marinčáka na sv. liturgii dňa 14. septembra t.r., ktorú slúžil vladyka Milan pri príležitosti posviacky nového amfiteátra na Dargove.

Ďakujeme všetkým členom zboru za úspešnú reprezentáciu nášho liturgického spevu a spolu s nimi si želáme, aby ich rady rozšírili aj ďalší obetaví nadšenci.

Pavol KUŠNÍR

Ohlasy

Inšpirácie

Názory

O biskupovi

Pavlovi P. Gojdičovi

V časopise o dejinách spoločnosti Historická revue č. 7/97 historik Michal Barnovský z HÚ SAV v Bratislave uverejnil na str. 20-21 solídny článok Trň v oku moci. Biskup Gojdič žil pre vieru. Je to vydarený prierez životom nášho biskupa, spracovaný na základe archívnych dokumentov. Tento časopis vydáva Ministerstvo školstva SR, takže o našom biskupovi-mučeníkovi sa takto dozvedia mnohí študenti stredných a vysokých škôl, čo je veľmi chvályhodné.

M. Barnovský objektívne hodnotí aj vzťah biskupa k vojnovnej Slovenskej republike: „Napäté vzťahy medzi Gojdičom a vládnuou garnitúrou pretrvávali až do konca vojny.“ Uvádza, že pravdepodobne na podnet NKVD už v roku 1947 začali upodozrievať P. Gojdiča a gréckokatolíckych duchovných z toho, že podporujú banderovcov. Dotýka sa aj akcie „P“, keď aj biskupa Gojdiča chceli získať pre prestup na pravoslávie a dosa-

dili mu zmocnenca.

Dodávam, že NKVD /GPU/ už pred druhou svetovou vojnou zorganizovala agentúrnu sieť, zloženú dokonca aj z kňazov, učiteľov a úradníkov s cieľom pôsobiť aj proti biskupovi Gojdičovi. Táto sieť fungovala aj v rokoch 1939 - 1945 a do roku 1950 bola ešte rozšírená! Existujú o tom prísne tajné dokumenty v moskovskom archíve KGB a je ich nemálo... Likvidácia gréckokatolíckej cirkvi u nás teda nebola vonkoncom náhodná, hoci organizačne bola v konečnom dôsledku realizovaná groteskne. Podľa jedného historika NKVD plánovala tiež atentát na biskupa Gojdiča, ale nakoniec ho nerealizovala.

M. Barnovský v článku cituje dokument z 21. apríla 1950, keď na nášho biskupa vyvíjali nátlak, aby prestúpil na pravoslávie. Vtedy on prislusným osobám povedal: „Mám už 62 rokov a obetujem celý majetok a rezidenciu, no svoju vieru za žiadnych okolností nezradím, lebo chcem, aby moja duša bola spasená, a viac v tej veci ani za mnou nechodte.“ Tento historik tiež konštatuje: „Biskup Gojdič...sa vyznačoval mimoriadnou skromnosťou, trpezlivosťou a dobrotou. Jeho životným krédom bolo heslo, ktoré mal aj na biskupskom

erbe: „Boh je láska, milujme ho.“

Proti tomuto anjelskému človeku sa spikli NKVD, ale predtým aj gestapo a ÚŠB, ale jeho vieru nezlomili. Žiaľ, prepožičali sa im poniektorí našinci pred vojnou, za vojny a po nej a najmä v roku 1950! Anjel z Prešova sa však natrvalo zapísal do dejín Slovenska a katolíckej cirkvi. Oni upadli do zabudnutia, on zostal v našich srdciach.

A. KAPUTA

Zúfalstvo premenené na radosť

Pred pár rokmi som mala možnosť overiť si, ba priam sa presvedčiť, aká silná je Božia láska. Žila som v zúfalstve a čakala na deň, kedy sa to všetko skončí a príde pokoj a láska. Ti, čo ma poznali a videli že často chodím do chrámu, mi povedali, aby som sa modlila, Boh mi určite pomôže a vypočuje moje prosby a obety. Nuž, čo iné mi ostávalo? Začala som sa modliť, pristupovať k sv. prijímaniu. A tu som pochopila, že to stalo za námahu a obetu. Boh mi pomohol. Pocítila som to najmä vo svojom vnútri. Aj Panna Mária mi pomáhala spolu so svojim Synom. Dal mi veľa tr-

pezlivosti. Svoj kríž som niesla s trpezlivosťou a láskou. Často sa nad sebou zamyslím a dávam si otázku. Ako som to všetko dokázala znieť? Bola to Božia Láska. Bez nej by som nedokázala ďalej žiť. Už nikdy nechcem žiť v hriechu. S Bohom a Pannou Máriou a jej Synom je život oveľa krajší, a pokojnejší a radostnejší. Drahí veriaci milujte Boha. Zdôverte sa mu so všetkým, ako som to urobila aj ja. On je veľmi dobrý, miluje každého. Každému pomôže.

N.N

Milí čitatelia,

d'akujeme vám za vaše listy, v ktorých nachádzame ohlasy, inšpirácie i vaše názory, ako máme pomenovanú aj našu rubriku. Život prináša rôzne situácie, ktoré sú často možno výkričníkom. Niekedy nás prekvapí skutok lásky bližného a možno vás k písaniu popudí pohoršenie, či nebudaj hriech.

Slabosť silných a sila slabých aj takto by sme mohli pomenovať svedectvá, ktoré tu odznievajú. Povzbudzujeme vás preto, aby ste aj naďalej písali o všetkom, čo by mohlo pomôcť iným či už k povzbudeniu alebo ako varovanie.

Vaša redakcia Slovo

1998

GRÉCKOKATOLÍCKY KALENDÁR
ГРЕКОКАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЕНДАР

Chceme, aby náš
GRÉCKOKATOLÍCKY
KALENDÁR 1998

sa dostal do každej našej rodiny. V tejto snahe Spolku sv. Cyrila a Metoda môže pomôcť každý z nás, ak kalendár kúpi nielen pre seba, ale aj pre svojich blízkych, priateľov alebo známych. Môžete nim potešiť aj svojich príbuzných a priateľov v zahraničí.

Na prvej strane obálky Gréckokatolíckeho kalendára 1998 je reprodukcia diela Marty Brestovanskej z kanadského Toronta. Originál (plátno 152x108) sa nachádza v Centre spirituality Východ-Západ Michala Lacka v Košiciach.

Inzerujte v časopise SLOVO

Časopis vychádza na 16-tich stranách

Formátu A4

Periodicita: Každé dva týždne

Náklad 11 000 výtlačkov

Pri duplicitnom uverejnení poskytujeme zľavy.

Riadková inzercia

1 znak pri štandardnom
písme 5,-Sk

Cenník plošnej inzercie:

6,7x 9,2cm - 1000-1500,-Sk

13,5 x 9,2cm - 2200-3000,-Sk

13,5x18,5cm - 4500-6000,-Sk

27x18,5cm - 10 000-12 000,-Sk

V utešenom náručí Levočských hôr na Spiši, pri rieke Toryse, sa nachádzajú tri gréckokatolícke obce. Jednou z nich je Olšavica. Malá svojou rozlohou. Ved' práve z tejto skromnej dedinky, ktorá sa v pápežských listinách spomína už v roku 1308, pochádzajú mnohé významné osobnosti gréckokatolíckych dejín.

Už v roku 1700 prednáša na Je-

štyri roky. Pre krátkosť času a zlý zdravotný stav nestihol v mukačevskej eparchii urobiť veľa. Avšak história hovorí, že to bol človek skromný, pokorný a čnostný. Zomrel pomerne mladý vo veku 42 rokov.

Až jeho mladší brat Michal Manuel Olšavský svojou usilovnosťou, neochvejnosťou, trpezlivosťou vydobyl nášmu duchovenstvu

Odhalenie pamätnej tabule biskupom z Olšavice

zuitskom kolégiu v Trnave rodák z Olšavice profesor Olšavský. Posledným vikárom prešovského vikariátu mukačevskej eparchie v rokoch 1815 - 1821 je kanonik Ján Olšavský. Avšak najvýznamnejšími osobnosťami, pochádzajúcimi z tejto farnosti, sú nepochybne dvaja bratia - Simeon Štefan (1795, 1733 - 1737) a Michal Manuel (1700, 1743 - 1767) Olšavskí. Mukačevskí biskupi, ktorí zohrali významnú úlohu v dejinách gréckokatolíkov, vtedy ešte v mukačevskej eparchii, z ktorej neskôr vzniká prešovská eparchia. A práve týmto dvom bratom biskupom Olšavským pri príležitosti 260. výročia úmrtia Simeona Štefana a 230. výročia úmrtia Michala Manuela odhalil a posvätil 14. septembra 1997 pamätnú tabuľu o generálnom vikári Ján Gajdoš za účasti správcu farnosti o. Jána Zavackého, otcov Petra Šturáka, Petra Tremka, Ladislava Repaského, ako aj miestnych veriacich a rodákov z Košíc. Pri tejto príležitosti bola slávená aj slávnostná svätá liturgia. V príhovore o. generálny vikár Ján Gajdoš povzbudil svojím duchovným slovom všetkých prítomných. Prípo- menul tiež význam rodákov biskupov Olšavských pre všetkých gréckokatolíkov. Poukázal na hlbokú vieru našich predkov, ktorá vychovala a dala cirkvi tak významných ľudí.

Biskup Simeon Štefan Olšavský bol na biskupskom stolci iba

vymanenie sa z nadvlády rím.kat. biskupov v Jágri. Práve on započal boj za nezávislosť mukačevskej eparchie od Jágerského biskupa, ktorému museli naši mukačevskí biskupi každoročne skladať prísahu podradenosti. Za pomoci a podpory samotnej rakúskej cisárovnjej Márie Terézie dosiahol samostatnosť eparchie do takeho stupňa, že ju už nebolo možné zvrátiť. Táto jeho aktivita vyvrcholila 12. 11. 1771, kedy pápež Klement XIV. vyhlásil nezávislosť mukačevskej eparchie. Michal Manuel Olšavský bol veľkým obhajcom únie. Ako žil, aj zomrel svätou smrťou dňa 5. 11. 1767 v Mukačeve. Legenda hovorí, že predpovedal deň svojej smrti. Na vlastnú žiadosť bol pochovaný v chráme v Mária Póči. Tento kláštorňý komplex sám posvätil. Pre krásny ikonostas a kópiu slžiacej Bohorodičky Máriapóčkej, ktorá je dodnes na oltári v olšavskom chráme, svedčí o tom, že hoci Michal Manuel Olšavský bol mukačevským biskupom vzdialeným od rodiska, jeho srdce bolo stále v rodnej Olšavici. V roku 1735 ikonostas a oltárny obraz Bohorodičky sám posvätil.

O vyhotovenie tabule sa najviac zaslúžili o. Ján Zavacký, manželia Sakmárovci, starosta obce Mikuláš Demočko. Vďaka patri aj všetkým veriacim, ktorí prispeli svojou pomocnou rukou na dôstojnom priebehu celej slávnosti.

Veriaci z Olšavice

Publikácia: Gréckokatolíci na Slovensku

Máte už publikáciu o gréckokatolíkoch na Slovensku?

Otvorenie tejto knihy znamená objaviť šťastie už objavené a pritom pospájať jednotlivé historické udalosti do jedného celku. Autori Gabriel Székely a Anton Mesároš v siedmich kapitolách slovom a obrazom ukazujú viac ako tisícročnú cestu katolíkov byzantského obradu na území dnešného Slovenska. Publikácia vychádza vo vydavateľstve Slovo a.s. Košice.

Bezprostredná príprava textov, fotografií a zostavenie knihy trvalo viac ako dva roky.

Cena 190,-Sk

(Za každých 10 kníh 1 zdarma)

Pre gréckokatolícke farnosti 160,-Sk za kus.

Pri odbere viac ako 50 ks cena 160,-Sk za 1 ks.

Objednávky posielajte:

Redakcia časopisu

Slovo

Hlavná 8

080 01 Prešov

tel. 091 - 723 783

Ak nepoznáš

dejiny

Gréckokatolíckej

cirkvi,

siahni po tomto

titule

Z našich Šamudovci

Farnosť Šamudovce s Chrámom Ochrany Presvätej Bohorodičky z roku 1801 spravuje o. Marek Palo z Michaloviec. Odpustovú slávnosť pri príležitosti chrámového sviatku slúžil titul. dekan o. Emil Zorvan z Michaloviec s ďalšími kňazmi. Kázal o. Michal Hospodár z Košíc. Sv. liturgiu doprevádzali členovia mládežníckeho zboru pod vedením Róberta Demka a Marty Mojčíkovej.

Veriaci tejto zemlinskej obce sa nádejajú, že v budúcom roku sa im podarí dokončiť výstavbu novej farskej budovy a tým vytvoria podmienky pre ubytovanie správcu farnosti a pre skvalitnenie duchovnej služby. (pk)

Slovo na pohľadanie

Keď stromy zhadzujú svoje šatstvo a lístie šuchoce popod nohy, je jeseň. Je to znamenie, že sa pomaly schyluje ku koncu ďalšieho kalendárneho roka. A my už myslíme na nový rok.

Milí čitatelia, predplatitelia, fanúšikovia, všetci, ktorí máte teraz v rukách SLOVO, pozor!

V budúcom čísle na tomto mieste nájdete informáciu o predplatnom na rok 1998 a všetko s tým spojené. Nezabudnite si zabezpečiť náš časopis SLOVO č.20/97.

Redakcia

Blahoželanie

Ladislavovi SINAYOVI

Všetko najlepšie, hojnosť Božieho požehnania k šesťdesiatke prajú mama, manželka a synovia s rodinami.

Inzerát

Ponúkam pekné, v skle glavirované a kolorované obrazy s náboženskou tematikou pre potreby farností za rozumnú cenu. Je potrebné vidieť. Kontaktná adresa: MUDr. Čisárik Metodova 22, 080 01 Prešov.

SLOVO

Redakcia
Hlavná 8
080 01 Prešov

Časopis gréckokatolíkov vychádza k 1. a 3. nedeli v mesiaci. Vydáva Spolok sv. Vojtecha, Vojtech s. r.o. v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský, redaktori: Anton Mesároš, Pavol Kušnír, cirkevný cenzor: o. Anton Mojžiš, predseda redakčnej rady: o. František Dancák. Sadzba: Ing. Juraj Jurčišin. Tlač: SLOVSPOL Košice a.s. Príspevky zasielajte na adresu: Redakcia Slova, Hlavná 8, 080 01 Prešov, telefón a modem-fax 091/723 783. Cena 1 výtlačku 7 Sk. Celoročné predplatné 144,-Sk. Peňažný ústav: SLSP - Prešov. Číslo účtu: 107 6847 - 579/0900. Indexové číslo 49618. Distribúcia: priamo z redakcie.

